

Johanna Louhela

KOKOELMAKARTTA KOKOELMIEN KARTOITUKSEN VÄLINEENÄ

Oulun yliopiston kirjaston taloustieteiden kokoelmakartta

KOKOELMAKARTTA KOKOELMIEN KARTOITUKSEN VÄLINEENÄ

Oulun yliopiston kirjaston taloustieteiden kokoelmakartta

Johanna Louhela
Opinnäytetyö
Syksy 2014
Kirjasto- ja tietopalvelun
koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Johanna Louhela

Opinnäytetyön nimi: Kokoelmakartta kokoelmien kartoituksen välineenä: Oulun yliopiston kirjaston taloustieteiden kokoelmakartta

Työn ohjaaja: Jorma Niemitalo

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Syksy 2014

Sivumäärä: 50 + 2

Tämän opinnäytetyön aiheena oli kartoittaa Oulun yliopiston kirjaston taloustieteen kokoelma. Kartoitus pohjautui Suomen yliopistokirjastojen neuvoston alulle panemaan kokoelmakartta hankkeeseen ja sen pohjalta kehitettyyn kokoelmakarttamenetelmään. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Oulun yliopiston kirjasto. Työn tavoitteena oli selvittää taloustieteen kokoelman laajuus, ikä- ja kielirakenne sekä käyttö. Työssä pyrittiin luomaan kokonaiskuva kokoelman nykytilasta sekä mahdollisista vahvuuksista ja puutteista. Työn tulosten pohjalta opinnäytetyön toimeksiantaja saa tietoja taloustieteen kokoelmasta. Tuloksia toimeksiantaja voi hyödyntää kokoelmien kehittämisessä.

Opinnäytetyön tietoperusta käsittelee kokoelmien kehittämistä ja arvioimista tieteellisen kirjaston näkökulman huomioon ottaen. Työssä esitellään myös yleisesti käytetyt kokoelmien arviointimenetelmät. Teoriaosuus käsittää myös kokoelmakarttahankeen ja sen pohjalta kehitetyn kokoelmakarttamenetelmän esittelyn. Teoriaosuudessa esitellään lyhyesti Oulun yliopiston kirjasto ja taloustieteen kokoelma sekä taloustieteen tiedekunta.

Opinnäytetyö tutkimusosa toteutettiin käyttäen kokoelman kartoituksessa niin määrällisiä kuin laadullisia kokoelman arviointimenetelmiä. Määrällisesti kokoelmaa tutkittiin hyödyntäen kokoelma-keskeisistä arviointimenetelmistä tilastomenetelmää ja käyttökeskeisiä arviointimenetelmiä hyödynnettiin tutkimalla taloustieteen kokoelman lainaustilastoja. Laadullisesti kokoelmaa tutkittiin hyllykartoituksen avulla. Osana kokoelmien kartoitusta toteutettiin myös kolmen taloustieteen väitöskirjan viiteanalyysi.

Opinnäytetyön tuloksena saatiin selville, että taloustieteen kokoelma on varsin laaja ja aihepiireiltään taloustieteen tiedekunnan opintosisältöjä vastaava. Kokoelma on ikärakenteeltaan tasapainoinen. Kielirakenteeltaan kokoelma on suhteellisen tasainen pääkielten suomen ja englannin suhteen. Muiden kielten osuudet ovat vähäisiä. Kokoelma on hyvin lainattua ja hyllytarkastelun perusteella voidaan myös todeta, että kokoelmaa käytetään paljon. Väitöskirjojen viiteanalyysin pohjalta voidaan todeta, että tutkittujen väitöskirjojen lähteitä löytyy hyvin kokoelmasta.

Asiasanat: kokoelmat, arviointi, kehittäminen, tieteelliset kirjastot

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Library and Information Services

Author: Johanna Louhela

Title of thesis: Collection mapping as a method of studying collections: Oulu University Library's Economics collection map

Supervisor: Jorma Niemitalo

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2014   Number of pages: 50 + 2

The purpose of this thesis was to describe Economics collection of Oulu University Library. The method that was employed to describe the collection is based on the Finnish Collection Map project that was initiated by the Council for Finnish University Libraries. The commissioner of this thesis was Oulu University Library. The aim of this thesis was to determine the number of titles, the age and the language distributions as well as the checkouts of the economics collection. The main objective was to have a general view of the collection and its possible strengths and weaknesses. The outcome of this thesis was to provide useful information on the Economics collection for the commissioner. The commissioner can utilize the results of this thesis in the collection development process.

The thesis framework consisted of collection development, evaluation and methods used to evaluate collections. The framework also covered an introduction of the Collection Mapping project and the method of collection mapping. The theoretical part of this work also includes a short view of the commissioner and of Economics collection.

The Economics collection was described by using both quantitative and qualitative collection evaluation methods. The collection was described by using both collection-based and user-based methods. The collection was evaluated quantitatively through statistical data and circulation statistics. Qualitative information was gathered through shelf-scanning. The collection mapping process was included with citation analysis of three Economics doctoral theses.

On the basis of this thesis can be claimed that the Economics collection is fairly wide and its subject matters meet the requirements of Economics curriculum. The age distribution of collection is well-balanced. Main languages is Finnish and English. Other languages make up a small portion of the collection. Collection is well circulated and based on shelf-scanning the collection is extensively used. Based on the citation analysis of three Economics doctoral theses can be stated that the most of doctoral thesis references can be found in library's own collection.

Keywords: collection, evaluation, collection development, scientific libraries

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KOKOELMIEN KEHITTÄMINEN	8
2.1	Kokoelmien kehittäminen ja sen osatoiminnot.....	8
2.2	Evansin malli kokoelmien kehittämisessä.....	9
3	KOKOELMIEN ARVIOINTI	12
3.1	Arvioinnin lähtökohdat ja päämäärät	12
3.2	Arviointimenetelmät	13
3.2.1	Kokoelmakeskeiset menetelmät	14
3.2.2	Käyttö- ja käyttäjäkeskeiset menetelmät	17
4	KOKOELMAKARTTA	22
4.1	Kokoelmakartta -hanke.....	22
4.2	Kokoelmakartta kokoelmien kehittämisessä ja arvioinnissa	23
4.3	Kokoelmakarttatyön hyödyt kirjastoille.....	23
5	OULUN YLIOPISTON KIRJASTO JA TALOUSTIETEET	25
5.1	Oulun yliopiston kirjasto ja taloustieteen kokoelma	25
5.2	Taloustieteet oppiaineena	27
6	TUTKIMUSONGELMA JA -MENETELMÄT	28
6.1	Tutkimusongelma	28
6.2	Tutkimusmenetelmät	28
7	TULOKSET	29
7.1	Taloustieteen kokoelman laajuus	29
7.2	Taloustieteen kokoelman ikä	30
7.3	Taloustieteen kokoelman kielet	33
7.4	Taloustieteen kokoelman käyttö	35
7.5	Taloustieteen kokoelman hyllytarkastelu	40
7.6	Väitöskirjojen viiteanalyysi.....	41
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	42
9	POHDINTA	46
	LÄHTEET	49
	LIITTEET	51

1 JOHDANTO

Kokoelmien kehittäminen on kirjaston perustehtävä ja arviointi on yksi sen olennaisimmista osista. Ilman arviointia ei pystytä varmistumaan siitä, että kokoelman nykytila vastaa sille asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnin avulla voidaan selvittää vastaako kokoelma sen käyttäjien tiedontarpeisiin tai onko kokoelmassa jotain puutteita tai aukkoja. Arviointi selvittää myös sisältääkö kokoelma vanhentunutta tai jo merkityksensä menettänyttä aineistoa. Arviointi toimii välineenä hankinnassa, kasvattamisessa ja hyvän kokoelman muodostamisessa. Arviointi antaa siis välineitä kokoelmien tavoitteelliseen kehittämiseen.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa Oulun yliopiston kirjaston taloustieteen kokoelmat kokoelmakarttamenetelmää mukaillen. Kokoelmakartta on Suomen yliopistokirjastojen neuvoston alulle panema hanke, jonka tavoitteena on ollut kuvailla ja kartoittaa yliopistokirjastojen kokoelmat aineistojen saavutettavuuden edistämiseksi. Hankkeen pohjalta on kehitetty kokoelmakarttamenetelmä kokoelmien kartoitukseen, kuvailuun ja arviointiin. Kokoelmakarttamenetelmässä kokoelmista luodaan kokonaiskuva kartoittamalla kokoelmien rakennetta ja arvioimalla kokoelmia niin määrällisin kuin laadullisin arviointimenetelmin. Kokoelmakartan avulla pystytään selvittämään kokoelman nykytila sekä sen vahvuudet ja puutteet.

Opinnäytetyön tilaajana toimii Oulun yliopiston kirjasto. Tilaaja saa opinnäytetyön pohjalta tietoa taloustieteen kokoelmista. Saatuja tuloksia kirjasto voi hyödyntää kokoelmien kehittämistyössä. Opinnäytetyöstä saatavista tuloksista hyötyy myös Oulun yliopiston taloustieteiden tiedekunnan edustajat, jotka saavat tietoa oman tieteenalansa kokoelman laajuudesta ja sisällöstä. Kokoelmakartoitus toteutetaan tilaajalta saatujen Excel-taulukkoon koottujen kokoelma-ajojen pohjalta. Kokoelma-ajot sisältävät tilastotietoa taloustieteen hyllyluokista P_33- ja P_65-alaluokkineen. Kokoelma-ajot käsittävät taloustieteen painetut monografiat sekä yksittäiset e-kirjat. Kartoitukseen ei tule mukaan e-kirjapakettien mukana tulleita e-kirjoja, kurssikirjoja, lehtiä eikä taloustieteen historian kokoelmassa olevia kirjoja.

Työn teoriaosuus käsittelee yleisesti kokoelmien kehittämistä, esitellen yhdysvaltalaisen G. Edward Evansin kokoelmien kehittämisen mallin, ja kokoelmien arviointia tieteellisen kirjaston näkökulman huomioon ottaen. Työssä esitellään yleisesti käytetyt kokoelmien arviointimenetelmät. Teoriaosuus

käsittää myös kokoelmakarttahankeen ja sen pohjalta kehitetyn kokoelmakarttamenetelmän esittelyt sekä kokoelmakarttatyön kirjastolle tuomien hyötyjen esittelyn. Teoriaosuudessa taustoitetaan myös tutkimuksen toimeksiantajaa eli esitellään lyhyesti Oulun yliopiston kirjasto ja taloustieteiden kokoelma sekä taloustieteiden tiedekunta.

Työssä ei suoranaisesti tehdä kokoelmien kehittämistä tai arviointia vaan pyritään kuvaamaan taloustieteen kokoelman nykytila ja sen rakenne sekä käyttö. Tilaaja saa kartoituksen pohjalta kokonais kuvan taloustieteen kokoelmasta ja näitä tietoja kirjasto voi hyödyntää kokoelmien kehittämis työssään. Taloustieteen kokoelmaa arvioidaan hyödyntäen kokoelmakeskeisistä arviointimenetelmistä tilastomenetelmää, ja käyttökeskeisiä arviointimenetelmiä hyödynnetään tässä työssä tutkimalla lainaustilastoja. Laadullisesti kokoelmaa tutkitaan hyllykartoituksen avulla. Osana kokoelmien kartoitusta toteutettiin myös kolmen taloustieteen väitöskirjan viiteanalyysi. Taloustieteen kokoelmasta selvitetään muun muassa kokoelman laajuus, ikä- ja kielijakaumat sekä kokoelman lainaus ja käyttö.

2 KOKOELMIEN KEHITTÄMINEN

2.1 Kokoelmien kehittäminen ja sen osatoiminnot

Kirjaston kokoelmien kehittäminen on käsitteenä hieman epämääräinen eikä sille löydy yhtä kattavaa määritelmää kirjastoalan kirjallisuudessa. Kokoelmien kehittämisen määritelmät pitävät kuitenkin sisällään samoja kokoelmatyöhön kuuluvia osatoimintoja, mutta käsitteen määritelmät voivat olla hieman eri sisältöisiä ja eri osatoimintoja painottavia. (Wilén 1993, 8–9.) Kokoelmien kehittämistä toimintona ovat määritelleet useat kirjoittajat, kuten yhdysvaltalainen G. Edward Evans. Evansin määritelmä on hyvin kattava ja yksityiskohtainen, ja se näkee kokoelmien kehittämisen jatkuvana syklisenä prosessina, joka koostuu kuudesta kokoelmien kehittämiseen kuuluvasta osatekijästä. (Evans & Zarnosky 2000, 16.) Evansin kokoelmien kehittämisen malli käsitellään tarkemmin tämän opinnäytetyön luvussa 2.2.

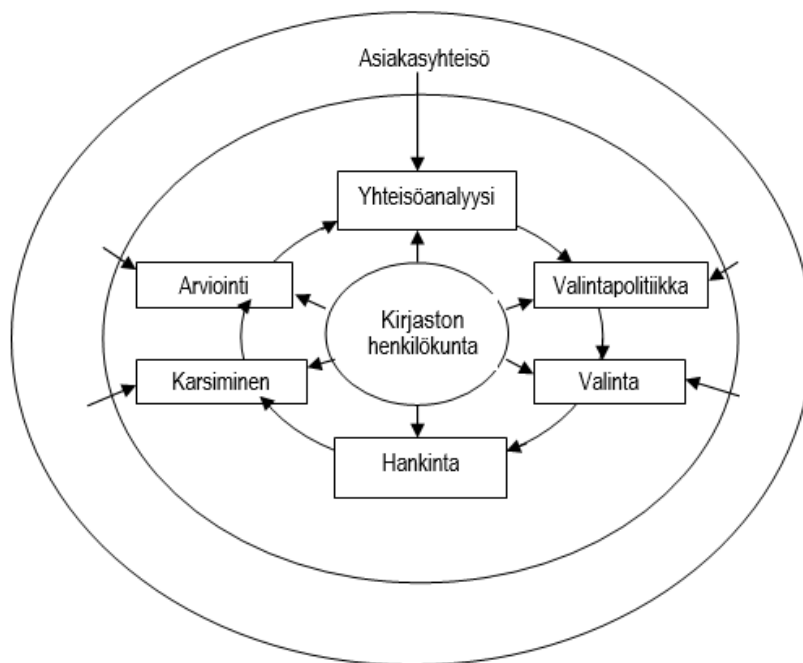
Käsite kokoelmien kehittäminen on tullut laajaan käyttöön 1960-luvun lopussa, sitä ennen puhuttiin yleisesti kokoelmien valinnasta. Kokoelmien kehittäminen alettiin ymmärtää prosessina, jossa kokoelmia kehitetään ottamalla huomioon kirjaston palveleman yhteisön sekä sen käyttäjien tarpeet ja kiinnostukset. Termi kokoelmien hallinta tuli yleisesti käyttöön 1980-luvulla. Kokoelmien hallinta käsitettiin kattoterminä, jonka alaisuuteen kokoelmien kehittäminen kuuluu. Kokoelmien hallintaan sisältyivät kokoelmien kehittämisen lisäksi kokoelman karsiminen ja poistot sekä aineiston varastointi ja säilytys. Nykyisin kokoelmien hallinnasta ja kehittämisestä puhutaan sekaisin ja ne käsitellään tarkoittavan samaa asiaa. (Johnson 2009, 1, 371.)

Kokoelmien kehittäminen käsittää useita eri osatoimintoja, joiden avulla pystytään kokonaisvaltaisesti kehittämään kirjaston kokoelmia. Osatoimintoja ovat muun muassa aineiston valinta, valintapolitiikasta päättäminen ja sen noudattaminen, käyttäjien ja potentiaalisten käyttäjien tarpeiden kartoittaminen, kokoelmien käytön tutkiminen, kokoelmien analysointi ja arviointi, budjetin hallinta, kokoelmien puutteiden tunnistaminen sekä yhteistyö yhteisöön ja käyttäjiin. Kokoelmien kehittämisessä on tärkeää myös kokoelman hoito eli aineiston karsinta ja varastointi sekä aineiston säilytys. (Johnson 2009, 1–2.)

2.2 Evansin malli kokoelmien kehittämisessä

Evansin esittämän mallin (kuvio 1) mukaan kokoelmien kehittäminen on jatkuva syklinen prosessi, joka koostuu kuudesta osatekijästä. Näitä osatekijöitä ovat yhteisöanalyysi (community analysis), valintapolitiikka (selection policies), valinta (selection), hankinta (acquisition), karsiminen (deselection) ja arviointi (evaluation). Mallissa osatekijöihin vaikuttavat kirjaston henkilökunta ja asiakasyhteisö. Kirjaston henkilökunta on kokoelmien kehittämisprosessin keskiössä ja asiakasyhteisö vaikuttaa kehittämisprosessin kaikkiin muihin vaiheisiin paitsi hankintaan. (Evans & Zarnosky 2000, 16–17.)

KUVIO 1 Evansin kokoelmien kehittämisen malli (Evans & Zarnosky 2000, 17.)

Evansin mallin mukaan kokoelmien kehittäminen lähtee liikkeelle yhteisöanalyysistä. Kirjaston tulee tuntea asiakasyhteisönsä ja sen tarpeet, jotta se pystyy varmistumaan siitä, että kokoelmat vastaavat käyttäjien tarpeisiin. Yhteisöanalyysin avulla määritellään kirjaston vaikutusalueeseen kuuluvat asiakkaat ja ei-asiakkaat. Riippuen kirjaston tarkoituksesta asiakasyhteisö voi olla jollain alueella asuvat ihmiset tai johonkin yhteisöön kuuluvat ihmiset, esimerkiksi korkeakoulun opiskelijat ja opettajat sekä muut käyttäjät. Kirjaston käyttäjämäärät voivat myös vaihdella suuresti, joten kehittämisen kannalta on tärkeää tietää kuinka paljon kirjastolla on käyttäjiä. Yhteisöanalyysivaiheessa määritellään yhteisön rakenne ja tarpeet. (Evans & Zarnosky 2000, 17–18.)

Yhteisöanalyysi toimii pohjana, kun kirjasto määrittelee kirjallisen valintapolitiikkansa. Valintapolitiikasta tulisi selvittää kirjaston asettamat tavoitteet kokoelmilleen ja niiden kehittämiseen. Selkeästi määritelty valintapolitiikka tarjoaa kirjaston henkilökunnalle selkeät suuntaviivat joiden mukaan pystytään valitsemaan tarkoituksenmukaisimmat aineistot osaksi kirjaston kokoelmia. Kirjastoissa kokoelmien yhteydessä valintapolitiikan lisäksi puhutaan usein myös kokoelmapolitiikasta, joka sisältää laajemmin tietoa kokoelmista ja kokoelmien kehittämisestä ei pelkästään aineiston valinnan suuntaviivoista. (Evans & Zarnosky 2000, 18.)

Evansin mallin kolmas vaihe on valinta, joka pohjautuu kirjaston määrittelemään valintapolitiikkaan ja yhteisöanalyysin tuomiin tietoihin asiakaskunnasta. Valintaa pidetään kokoelmatyön ja kokoelmien kehittämisen tärkeimpänä ja kiinnostavimpana vaiheena. Valinta tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että päätetään mitä aineistoa kokoelmaan halutaan hankkia. Kirjastoilla ei ole resursseja hankkia kaikkia sen asiakasyhteisölle tarpeellisia aineistoja, vaan valinnasta vastaavat henkilöt joutuvat tekemään päätöksiä siitä mitä hankitaan ja mitä ei hankinta. (Evans & Zarnosky 2000, 18.)

Valintaprosessi on aina monivaiheinen riippumatta siitä onko kyseessä tieteellinen kirjasto vai yleinen kirjasto. Valinta lähtee aina liikkeelle siitä, että tunnistetaan jo olemassa olevan kokoelman tarpeet ja määritellään minkä tyyppistä aineistoa on tarpeen hankkia. Tärkeintä valintaprosessissa on tiedostaa käytettävissä olevan rahan määrä. Kun tiedetään kuinka paljon kirjastolla on rahaa käytettävissä, voidaan tehdä varsinaiset päätökset siitä, mitä aineistoa valitaan osaksi kokoelmia. Valinnassa joudutaan tekemään päätöksiä yksittäisten nimekkeiden välillä, esimerkiksi samansäلتöisten aineistojen suhteen. Valinnassa on yksinkertaisesti kyse siitä, että arvioidaan onko jokin nimeke kirjastolle välttämätön, tärkeä, tarpeellinen, marginaalinen vai ylellinen. (Evans & Zarnosky 2000, 18, 91.)

Hankinta on kokoelmien kehittämisessä kaikista selkein ja rutiininomaisin vaihe. Tässä vaiheessa kokoelmien kehittämisprosessia asiakasyhteisön vaikutus on olematon. Hankinta varmistaa sen, että valitut aineistot tulevat osaksi kokoelmia. Hankinta tapahtuu yleensä ostamalla aineistoa eri hankintakanavien kautta. Aineistoa voidaan saada osaksi kokoelmia myös lahjoituksina tai vaihtosuhteiden kautta. Hankinta etenee yleensä saman kaavan mukaisesti. Hankintatyöhön kuuluvia vaihteita ovat aineiston tilaaminen, tilatun aineiston vastaanotto ja tilauksen maksaminen. (Evans & Zarnosky 2000, 18–19.)

Melkein kaikki kirjaston aineistot menettävät jossain vaiheessa alkuperäisen käyttötarkoituksensa ja tällöin kirjasto tekee yleensä päätöksen poistaa tarpeettomat aineistot kokoelmistaan. Evansin mallissa tätä vaihetta kutsutaan karsimiseksi. Aineiston karsiminen on tärkeä osa kokoelmien kehittämistä, ja jos aineistoa ei karsita tasaisin väliajoin, vaikeutuu kokoelman käyttäminen. Kokoelmat vanhentuvat nopeasti ja, jos aineistoja ei karsita myös kirjaston tilat loppuvat nopeasti. Kokoelmien tutkimisen avulla löydetään sellaiset aineistot, jotka eivät enää palvele tarkoitustaan. Kun aineisto päätetään poistaa, on siihen olemassa eri tapoja, kuten aineiston myyminen, lahjoittaminen tai hävittäminen. Jos poistettava aineisto on jollain tavalla hyödyllinen, voidaan se myös siirtää osaksi varastokokoelmia. (Evans & Zarnosky 2000, 19, 406.)

Kokoelmien kehittämisprosessin viimeinen vaihe on evaluointi eli arviointi. Kokoelmien arviointi palvelee useita eri tarkoituksia ja siitä hyötyvät niin kirjasto itse kuin kirjaston ulkopuoliset toimijatkin. Jotta kirjasto pystyy tekemään tehokasta kokoelmien arviointia, on tärkeää ottaa huomioon yhteisön tarpeet. Tästä päästääkin Evansin mallia noudattaen takaisin yhteisöanalyysiin ja näin ollen muodostuu kokoelmien kehittämisestä syklinen jatkumo. (Evans & Zarnosky 2000, 17, 19.) Kokoelmien arviointia ja erilaisia arviointimenetelmiä käsitellään tämän opinnäytetyön luvussa 3.

3 KOKOELMIEN ARVIOINTI

3.1 Arvioinnin lähtökohdat ja päämäärät

Arviointi on olennainen osa kokoelmien kehittämistä (Wilén & Kortelainen 2007, 11). Kokoelmien arviointi muodostuu useasta eri osasta, eikä se ole pelkästään kokoelman laadun arvioimista. Arviointi pitää sisällään myös kokoelmien käytön arvioimisen ja kokoelmien käytön tuomien vaikutusten arvioimisen. Arviointi tarjoaa tietoa kokoelmista monesta eri näkökulmasta: nimekkeiden määrä eri aihealueissa, mitä formaatteja kokoelma pitää sisällään, aineiston ikä ja kunto sekä laajuus, minkä kielistä aineistoa on kokoelmassa, kokoelman käyttö ja ei-käyttö sekä tyydyttääkö kokoelman käyttäjien tiedontarpeet. Arviointi ei saisi pelkästään olla kokoelman laadun mittaamista, vaan tavoitteena tulisi olla kokoelman käytettävyyden arviointi, eli se, kuinka hyvin kokoelma vastaa niihin tarpeisiin mitä varten se on olemassa. (Johnson 2009, 225.)

Kokoelmien arvioinnin lähtökohtana voidaan pitää sitä, että kaikkien kirjastojen kokoelmat ovat rakentuneet jonkin tietyn tarkoituksen ja päämäärän pohjalta. Arvioinnin avulla pyritäänkin varmistamaan se, että kokoelmat saavuttavat niille asetetut tavoitteet. Esimerkiksi tieteellisten kirjastojen kokoelmien pitäisi tukea korkeakoulunsa tutkimusta, opetusta ja opiskelua. (Wilén & Kortelainen 2007, 102.) Arvioinnilla varmistutaan siitä, että kokoelman nykytila vastaa sille asetettuihin tavoitteisiin, ja sen avulla tutkitaan sitä vastaako kokoelma käyttäjien tarpeisiin. Arvioinnin avulla saadaan myös selville mitä puutteita kokoelmassa on. (Mäkinen & Wilén 1992, 9–10.) Arvioinnin avulla pitäisi pystyä selvittämään kokoelman vahvuudet ja heikkoudet, ovatko aineiston hankintamäärärahat käytetty tehokkaasti ja palvelevatko aineistot käyttäjien tiedontarpeita (Evans & Zarnosky 2000, 429).

Ennen kuin kirjasto ryhtyy kokoelmien arviointiin, on tärkeää määritellä arvioinnin syyt ja päämäärät. Evansin mukaan kokoelmien arviointiin voidaan nähdä erilaisia sisäisiä ja ulkoisia syitä. Sisäisiä syitä ovat halu kokoelmien kehittämiseen ja erilaiset taloudelliset syyt, kuten kirjaston määrärahojen kohdentaminen oikeisiin kohteisiin. Ulkoisia syitä ovat organisaation tiedontarpeet omasta kokoelmastaan sekä toiminnastaan ja kirjaston ulkopuolisten toimijoiden tiedontarpeet, kuten kehysorganisaation tiedontarpeet oman yksikkönsä kirjastosta. (Evans & Zarnosky 2000, 430–432.)

Kokoelmien arvioinnilla tavoitellaan sitä, että kokoelmien parissa työskentelevät oppisivat tuntemaan kokoelmat paremmin. Arvioinnin tulisikin olla jatkuva prosessi, joka koostuu yksittäisistä kokoelmien arviointiprojekteista sekä jatkuvasta kokoelmien laadun tarkkailusta. (Johnson 2009, 227–228.)

3.2 Arviointimenetelmät

On olemassa monenlaisia menetelmiä ja tekniikoita joiden avulla kokoelmia pystytään arvioimaan. Arviointimenetelmät tuottavat tietoa muun muassa kokoelmien relevanttiudesta, koosta ja käytöstä. Kokoelmien arviointia voidaan lähestyä kahdesta eri näkökulmasta eli kokoelmia voidaan arvioida joko kokoelmakeskeisesti tai käyttö- ja käyttäjäkeskeisesti. Arviointimenetelmien tuottama tieto on joko kvantitatiivista tai kvalitatiivista (katso kuvio 2). Kvantitatiivinen analyysi tutkii kokoelmaa määrittäen ja sen avulla voidaan esimerkiksi tutkia kokoelman käyttöä suhteessa käyttäjämääriin. Kvantitatiivisella arvioinnilla voidaan mitata nimekkeiden määrää, lainaustilastoja ja hyllysaataavuutta. Kvantitatiivinen analyysi tuottaa objektiivista tietoa kokoelmista, kun taas kvalitatiivinen analyysi tuottaa subjektiivista tietoa. Kvalitatiivisen analyysin tavoitteena on tuottaa tietoa kokoelman vahvuuksista ja heikkouksista. (Johnson 2009, 228–230.)

	Käyttö- ja käyttäjäkeskeiset menetelmät	Kokoelmakeskeiset menetelmät
Kvantitatiivinen	Viiteanalyysi Lainaustilastot Sisäkäyttötutkimus Dokumenttien toimittamistesti Hyllysaataavuus	Tilastomenetelmä
Kvalitatiivinen	Käyttäjätutkimus	Asiantuntijamenetelmä Listamenetelmä

KUVIO 2 Kokoelmien arviointimenetelmien jaottelu (Johnson 2009, 229.)

Kokoelmien arviointimenetelmistä mitään ei voida pitää toista parempana. Kaikki menetelmät tuottavat kokoelmista erilaista tietoa. Hyvänä ohjeena voidaan pitää sitä, että arvioinnissa tulisi aina käyttää vähintään kahta arviointimenetelmää, jotka tuottavat erityyppistä laadullista tai määrällistä tietoa. (Wilén & Kortelainen 2007, 117.)

3.2.1 Kokoelmakeskeiset menetelmät

Kokoelmakeskeisissä arviointimenetelmissä kokoelmaa tarkastellaan itseriittoisena kokonaisuutena. Kokoelmakeskeinen arviointi kiinnittää huomioita kokoelman kokoon, syvyyteen, laajuuteen ja merkityksellisyyteen. Kokoelmakeskeisiä menetelmiä ovat listamenetelmä, asiantuntijamenetelmä ja tilastomenetelmä. Listamenetelmässä kokoelmaa arvioidaan suhteessa erilaisiin listoihin, asiantuntijamenetelmässä arviointi pohjautuu asiantuntijan vaikutelmiin kokoelman sisällöstä ja tilastomenetelmä tuottaa tilastollista tietoa esimerkiksi kokoelman koosta, kartunnasta ja kasvusta. (Wilén & Kortelainen 2007, 118.)

Kokoelmakeskeiset menetelmät tuottavat tietoa, jonka avulla kokoelmaa hoitavat henkilöt voivat tehdä päätöksiä aineiston säilyttämisestä. Arviointi tuottaa tietoa siitä onko tarvetta mahdollisesti poistaa jotain aineistoa, onko kokoelmassa paljon kaksoiskappaleita tai onko tarvetta siirtää jotain aineistoa varastoon. (Johnson 2009, 228.)

Listamenetelmä

Listamenetelmä on paljon käytetty arviointimenetelmä, erityisesti tieteellisissä kirjastoissa. Se perustuu siihen, että kokoelmaa verrataan johonkin bibliografiaan tai listaan. Listamenetelmän perusajatus on yksinkertainen eli valitaan jokin arvossa pidetty bibliografia tai lista, joka sisältää esimerkiksi jonkin tietyn alan asiantuntijoiden suosittelemia perusteoksia. Valittua bibliografiaa tai listaa verrataan sitten kirjaston kokoelmissa oleviin teoksiin ja selvitetään kuinka paljon prosentteina listassa olevia teoksia löytyy kokoelmasta. Mitä suurempi prosenttiluku vertailusta saadaan, sitä parempana kokoelmaa voidaan pitää. Listamenetelmä arvioi siis kokoelmaa suhteessa julkaistuun kirjallisuuteen eli menetelmän avulla ei voida arvioida kirjallisuuden kysyntää, saatavuutta tai käyttöä. (Mäkinen & Wilén 1992, 25.)

Listamenetelmä tuottaa tietoa kokoelman puutteista ja vahvuuksista. Vertailun tuloksena saadaan selville lista puuttuvista teoksista sekä kuinka kattava tietyn alan kokoelma on. Listamenetelmä toimii hyvin kokoelmien kehittämisen välineenä sekä myös apuna uuden kokoelman luomisessa. (Mäkinen & Wilén 1992, 25–26.)

Listamenetelmän haastavimpana vaiheena voidaan nähdä sopivan listan löytäminen. Koko arviointiprosessi perustuu valittuun listaan, joten on erittäin tärkeää valita tarkoituksenmukainen ja soveltuva lista. Vertailussa käytettäviä listoja voivat olla esimerkiksi erilaiset kirjallisuuden valikoimaluettelot, suurten kirjastojen luettelot kuten kansalliskirjasto, tiettyjen alojen erikoisbibliografiat sekä haku- ja lähdeoslistat. Parhaiten arviointiin soveltuvan listan löytämiseen ei ole mitään ohjeistusta vaan listan valinta riippuu arvioinnin tarkoituksesta. Yleisesti voidaan kuitenkin suositella, että arvioinnissa käytetään tiettyä tarkoitusta varten laadittua listaa eli niin sanottua ad-hoc tyyppistä listaa. Tällainen tiettyä tarkoitusta varten laadittu lista on käyttökelpoisempi kuin yleisluontoiset listat. Muiden kirjastojen luetteloihin tulee myös suhtautua varauksella, koska eri kirjastoilla on yleensä erityyppinen käyttäjäkunta ja se vaikuttaa kokoelmien sisältöön ja painotuksiin. (Mäkinen & Wilén 1992, 26–27.)

Listamenetelmän ongelmana voidaan siis nähdä sopivan listan löytäminen, mutta myös tulosten tulkinta saattaa tuottaa ongelmia. Vertailun pohjalta tulokseksi saadaan prosenttiluku, joka kertoo vastaavuusasteen eli kokoelmaan sisältyvien teosten määrän suhteessa käytettyyn listaan. Ongelmallisinta tulosten tulkinnassa on se, että mitä vastaavuusastetta voidaan pitää hyvänä, mikä vastaavuus aste taas on tyydyttävä tai mikä on huono. Mitään yleispäteviä arvoja vastaavuusasteille ei ole määritetty, joten tuloksia voidaan tulkita vain suhteessa kokoelmalta edellytettyyn tarkoitukseen, kehittämistasoon ja vaatimuksiin. (Mäkinen & Wilén 1992, 26–27.)

Asiantuntijamenetelmä

Asiantuntijamenetelmässä kokoelman arvioinnissa käytetään apuna asiantuntijaa, joka arvioi kokoelmaa tutkimalla sitä fyysisesti. Tämän laadullisen menetelmän avulla voidaan kokoelmasta saada selville muun muassa sen kattavuus, merkityksellisyys sekä aineiston ajantasaisuus ja fyysinen kunto. Asiantuntijana voi toimia kuka tahansa henkilö, jolla on laaja ja kattava tietämys tutkitavan kokoelman alasta ja kirjallisuudesta. Parhaiten asiantuntijamenetelmä toimii kokoelmien arvioinnissa silloin, kun arvioitavana kohteena on johonkin tiettyyn alaan erikoistunut erikoiskirjasto.

Menetelmää voidaan myös hyödyntää silloin, kun arvioidaan esimerkiksi tieteellisen kirjaston tietyn tieteenalan kokoelmaa. (Wilén & Kortelainen 2007, 123.)

Asiantuntijamenetelmän toimivuus kokoelmien arvioinnissa perustuu käytettävän asiantuntijan asiantuntemukseen. Asiantuntijalla tulee olla kattava tietämys tutkittavan kokoelman alasta ja pinnalla olevasta kirjallisuudesta sekä alan perusteoksista. Arvioijana toimivalta asiantuntijalta edellytetään myös kirjaston asiakaskunnan tuntemusta ja kokoelman käyttäjien tiedontarpeiden tiedostamista. Asiantuntijana voi toimia kuka tahansa arviointityöhön soveltuva henkilö. Myös kirjastonhoitaja voi toimia asiantuntijana. Tieteellisissä kirjastoissa asiantuntijana voidaan käyttää korkeakoulussa työskentelevää tutkijaa tai opettajaa. (Wilén & Kortelainen 2007, 123.)

Asiantuntijamenetelmä on yksinkertainen ja helposti toteutettavissa oleva kokoelmien arviointimenetelmä. Menetelmän avulla voidaan periaatteessa tutkia mitä tahansa kokoelman osaa ja sillä saadaan suhteellisen luotettavia arvioita kokoelman laadusta. Menetelmää kannattaa hyödyntää yhdessä tilastomenetelmän avulla kerättyjen tietojen kanssa. Menetelmän toimivuus perustuu kuitenkin asiantuntijan pätevyyteen ja asiantuntemukseen, joten on tärkeää kiinnittää huomiota käytettävän asiantuntijan valintaan. (Wilén & Kortelainen 2007, 124.)

Tilastomenetelmä

Kirjastot ovat perinteisesti keränneet monenlaisia tilastoja, joita ne ovat hyödyntäneet omassa toiminnassaan ja vertailussa suhteessa muihin kirjastoihin. Tilastomenetelmä voidaan siis laajassa merkityksessä ymmärtää kaikenlaisten tilastojen ja numerotietojen keräämiseenä kokoelmasta. Tilastomenetelmässä kokoelmaa voidaan muun muassa tarkastella lainaus- ja käyttölukujen pohjalta, vaikka nämä yleensä liitetään käyttökeskeisiin menetelmiin kuuluviksi. Myös kokoelman koon tarkasteleminen eri kriteereiden kuten tieteenalan, julkaisutyypin, kielen ja ilmestymisvuoden perusteella on eräs tilastomenetelmän mahdollinen hyödyntämiskohde. (Wilén & Kortelainen 2007, 120.)

Tilastomenetelmän lähtökohtana voidaan nähdä oletamus, että riittävä kirjojen määrä on pätevä laadun indikaattori. Aikaisemmin on yleisesti ajateltu, että kokoelman koon kasvaessa myös sen laatu paranee. Koon ja laadun välinen suhde ei kuitenkaan ole yksiselitteinen, ennalta ei voida olettaa, että huolellisesti hoidettu 5000 nimekkeen kokoelma ei olisi parempi kuin 10 000 nimek-

keen kokoelma, jota ei ole määrätietoisesti hoidettu. (Wilén & Kortelainen 2007, 120.) Tilastomenetelmä sopiikin lähinnä kokoelman kvantitatiiviseen arviointiin, ei kokoelman laadun mittaamiseen.

Tilastomenetelmää ei voi itsessään käyttää kokoelmien arvioinnissa, mutta sen tuottamia tilasto- ja numerotietoja voidaan käyttää muiden arviointimenetelmien tukena ja taustatietona. Tilastomenetelmän etuna on sen helppous eli tilastot ovat helposti saatavilla ja koottavissa. Tilastoista saatava tieto on yleensä yksiselitteistä ja vertailukelpoista sekä objektiivista informaatiota, jota voidaan käyttää kokoelmien arvioinnin lähtökohtana. Tilastomenetelmän ongelmana voidaan nähdä se, että tilastojen avulla ei voida mitata kokoelman laatua. Menetelmän avulla ei myöskään pystytä kertomaan tyydyttäväkö kokoelma käyttäjien tiedontarpeita. (Wilén & Kortelainen 2007, 122.)

3.2.2 Käyttö- ja käyttäjäkeskeiset menetelmät

Käyttö- ja käyttäjäkeskeisissä menetelmissä arvioinnin lähtökohtana ovat kokoelman käyttö, käytetty aineisto ja käyttäjät. Käyttö- ja käyttäjäkeskeisiä menetelmiä ovat viiteanalyysi, käyttötutkimus ja käyttäjätutkimus. Viiteanalyysi on listamenetelmän variaatio ja sillä arvioidaan kokoelmaa erilaisista julkaisuista poimittujen viittausten pohjalta, käyttötutkimuksessa taas arvioidaan kokoelman käyttöä erilaisten käyttötutkimusten ja sen variaatioiden avulla ja käyttäjätutkimus tutkii ja arvioi käyttäjien mielipiteitä ja näkemyksiä. (Wilén & Kortelainen 2007, 118–119.)

Käyttö- ja käyttäjäkeskeisiä menetelmiä tarvitaan kirjaston kokoelmien arvioinnissa, koska kokoelmien tarkoituksena on olla käyttäjien tavoitettavissa ja hyödynnettävissä. Pelkästään kokoelma-keskeisillä menetelmillä ei voida arvioida kokoelmia vaan tarvitaan myös tietoa kokoelmien käytöstä ja käyttäjistä. Laadukasta kokoelmaa käytetään ja siitä on hyötyä sen käyttäjille, joten on tärkeää arvioida kokoelmien käyttömäärää ja -tapaa sekä niitä hyötyjä, joita kokoelman käyttö tuo sen käyttäjälle. (Wilén & Kortelainen 2007, 137–138.)

Kokoelmien hyödyllisyyden mittaamiseen on kaksi erilaista lähestymistapaa eli käyttötutkimus ja käyttäjätutkimus. Käyttötutkimuksessa mitataan ja arvioidaan kokoelman käyttömäärää ja käyttötapoja, käyttötutkimuksen menetelmiä ovat lainaus- ja sisäkäyttötutkimus sekä dokumenttien toimittamistesti ja hyllysaatavuustutkimus. Käyttäjätutkimuksessa tutkimuskohteena on kokoelmaa

käyttävä henkilö, ja erityisesti kokoelman käyttäjän tarpeet sekä se miten tarpeiden tyydyttämisessä onnistutaan. (Wilén & Kortelainen 2007, 138.)

Viiteanalyysi

Viiteanalyysi on listamenetelmän variaatio, jolla pyritään tunnistamaan jonkin alan keskeinen kirjallisuus. Yksinkertaisimmillaan viiteanalyysi tutkii sitä, miten monta kertaa eri julkaisujen bibliografioissa ja lähdeluetteloissa viitataan eri julkaisuihin tai kirjoittajiin. Mitä suuremman määrän julkaisu tai kirjoittaja saa viittauksia muissa julkaisuissa, sitä merkityksellisempänä kyseistä julkaisua tai kirjoittajaa voidaan pitää. Joihinkin julkaisuihin ja kirjoittajiin viitataan useammin kuin muihin, ja viittauksien perusteella pystytään määrittämään jonkin alan ydinjulkaisut, tutkijat ja kirjoittajat. (Mäkinen & Wilén 1992, 31.)

Viiteanalyysiä voidaan käyttää myös, kun tutkitaan jonkin kirjaston esimerkiksi yliopiston kirjaston kokoelmien käyttöä. Tällöin tutkitaan kyseisen yliopiston tutkijoiden julkaisuja, esimerkiksi väitöskirjoja ja kootaan lista niissä viitatuista julkaisuista. Listan avulla tutkitaan sitä, olisiko ollut mahdollista kirjoittaa tutkimus käyttäen oman kirjaston kokoelmaa tiedonlähteenä. Viiteanalyysi toisin kuin listamenetelmä perustuu siis tutkijoiden oikeasti käyttämiin lähteisiin eikä pelkästään vain standardilistoissa hyvänä pidettyihin julkaisuihin. (Mäkinen & Wilén 1992, 33.)

Viiteanalyysi soveltuu parhaiten käytettäväksi, kun arvioidaan jonkin erityisalan kokoelmia. Menetelmän etuna voidaan nähdä sen joustavuus koskien arvioitavaa kokoelmaa, viitteiden kokoamista ja otoksen suuruutta. Viiteanalyysia käytettäessä on tärkeää kiinnittää huomiota lähdejulkaisun valintaan, tulokset voivat muodostua harhaanjohtaviksi, jos käytettävä lähdeluettelo on liian yksipuolinen. Viiteanalyysin tuloksista ei pitäisi muodostaa suoranaisia johtopäätöksiä koskien aineiston käyttöä eli aineisto johon ei ole viitattu voi silti olla relevanttia ja paljon käytettyä. (Mäkinen & Wilén 1992, 33–34.)

Lainaus- ja sisäkäyttötutkimus

Käyttötutkimukset pohjautuvat olettamukseen, että runsas käyttö tekee kokoelmasta hyvän. Oletamus perustuu siihen, että runsaasti käytetty kokoelma tyydyttää asiakaskunnan kysyntää. Käyt-

töä on kuitenkin vaikea mitata, koska kokoelmia voidaan käyttää monella eri tavalla. Käytöllä voidaan tarkoittaa aineiston lainaamista, tutkimista, lukemista tai kopioimista. (Wilén & Kortelainen 2007, 139.)

Kokoelman käyttöä voidaan tutkia lainaustilastojen avulla. Lainaustilastoja tutkimalla pystytään määrittämään ydinkokoelma ja kokoelman vähän käytetyt osat sekä saamaan kuva kokoelman käyttöprofiilista. Lainaustilastoista on myös hyötyä kokoelman karsinnassa ja poistoissa, sekä laina-aikojen säätelyssä ja lisäkappaleiden hankinnan tarpeen selvittämisessä. Vaikka lainaustilastoja tutkimalla saadaan paljon erilaista tietoa kokoelman käytöstä, ei arvioinnin tulisi rakentua pelkästään niiden pohjalta. Lainaustilastoilla on kuitenkin perinteisesti ollut suuri merkitys kirjaston kokoelmien kehittämisessä ja arvioinnissa. (Wilén & Kortelainen 2007, 139.)

Sisäkäyttötutkimuksessa tutkitaan kokoelman sisäkäyttöä eli kopiointia, aineiston selailua kirjastossa ja käsikirjastoaineiston käyttöä. Sisäkäyttö on tutkimuskohteena tärkeä, mutta sitä on usein vaikea tutkia. Sisäkäyttöä voidaan mitata pyytämällä asiakkaita jättämään käytetty aineisto esimerkiksi kirjaston lukupaikoille ja sen perusteella voidaan tehdä käyttötilasto käytetystä aineistosta. Ongelmia tässä mittaustavassa muodostaa se, että asiakkaat saattavat itse hyllyttää aineistoa. Myös tutkimusajan ja keston määrittäminen on usein ongelmallista. Aineiston sisäkäyttöä voidaan tutkia myös havainnoinnin, kyselyjen ja haastattelujen avulla, mutta nämä tutkimuskeinot ovat usein vaikeasti toteutettavia ja ne vaativat paljon työntekijöiden resursseja. Vaikka sisäkäyttötutkimuksen toteuttaminen on haastavaa, kannattaa sisäkäyttöä silti tutkia. Yhdessä lainaustilastojen kanssa saadaan kokoelmien käytöstä kattava kuva. (Wilén & Kortelainen 2007, 140–141.)

Dokumenttien toimittamistesti ja hyllysaatavuustutkimus

Dokumenttien toimittamistestin ja hyllysaatavuustutkimuksen avulla voidaan tutkia kokoelmien hyödyllisyyttä ja käyttökelpoisuutta asiakkaille. Näiden kokoelmien arviointimenetelmien avulla voidaan tutkia miten paljon asiakkaiden tarvitsemaa aineistoa on saatavilla välittömästi tai tietyn ajan kuluessa käyttöön. Menetelmien avulla testataan aineistojen saatavuutta ja tavoitettavuutta. Saatavuus kertoo todennäköisyyden sille, että asiakkaat löytävät tarvitsemansa aineiston silloin, kun he sitä tarvitsevat ja tavoitettavuus viittaa esteisiin ja vaikeuksiin, joihin asiakas saattaa törmätä etsiessään tarvitsemaansa aineistoa. (Wilén & Kortelainen 2007, 142–143.)

Dokumenttien toimittamistesti ja hyllysaatavuustutkimus on mahdollista toteuttaa asiakkaiden todellisuudessa tarvitseman aineiston avulla tai käyttämällä simulointitekniikkaa eli kokoamalla eri lähteistä saatujen kirjallisuusviitteiden pohjalta eräänlainen viitelista. Asiakkaiden todellisuudessa tarvitsema aineisto saadaan selville esimerkiksi erilaisten haastattelujen ja kyselyjen pohjalta. Simulointitekniikkaa hyödyntävässä tutkimuksessa aineisto voidaan koota esimerkiksi hyödyntäen listamenetelmän tai viiteanalyysin viitelistoja. Tärkeää on huomioda se, että aineisto vastaisi keskivertoasiakkaan tarvitsemaan aineistoa. (Wilén & Kortelainen 2007, 143.)

Dokumenttien toimittamistesti ja hyllysaatavuustutkimus ovat käytännössä samankaltaisia kokoelmien hyödyllisyyttä ja käyttökelpoisuutta tutkivia arviointimenetelmiä. Dokumenttien toimittamistesti menee kuitenkin aineistojen etsimisessä hieman pidemmälle ja se mittaa sitä aikaa mikä menee haettavan dokumentin löytymiseen. Molemmat testit selvittävät miten hyvin tai huonosti jokin teos saadaan asiakkaan käyttöön. Aineiston saatavuutta estäviä tekijöitä voivat olla esimerkiksi seuraavat syyt: kirjasto ei omista teosta, teos on lainassa toisella käyttäjällä, teos puuttuu tai on väärässä paikassa tai asiakas ei löydä teosta hyllystä vaikka se on oikeassa paikassa. Saatavuutta estävien tekijöiden läpikäyminen tuottaa kirjastoille hyödyllisiä keinoja aineiston saatavuuden parantamiseen. Kirjasto voi pohtia näiden tekijöiden pohjalta esimerkiksi lisäkappaleiden hankintaa, hyllyjärjestyksen ylläpitoa tai kirjaston opasteiden parantamista. (Wilén & Kortelainen 2007, 143–144.)

Käyttäjätutkimus

Kirjaston kokoelmat ovat olemassa käyttäjiä varten, joten kokoelmien arvioinnissa on tärkeää ottaa huomioon myös käyttäjien tyytyväisyys ja tiedontarpeet. Käyttäjätutkimuksen kohteena on aina käyttäjä eli yksittäinen kirjaston kokoelmia käyttävä henkilö, hänen tyytyväisyytensä ja tiedontarpeensa. Käyttäjätutkimus toteutetaan yleensä survey -tyyppisenä tutkimuksena. Tällöin kokoelmia arvioidaan yleensä kirjallisten tai suullisten kyselyjen ja haastattelujen avulla. Kysely- ja haastattelututkimuksen avulla pystytään tutkimaan, miten hyvin tai huonosti kirjaston kokoelmat tyydyttävät asiakkaiden tiedontarpeita. (Wilén & Kortelainen 2007, 146.)

Käyttäjätutkimuksen avulla käyttäjiltä saadaan tietoja, joita voidaan hyödyntää monella tavalla. Tietojen avulla voidaan kartoittaa muun muassa aineistojen ja palveluiden käyttöä sekä tarpeita joita käyttäjillä on suhteessa aineistoihin ja palveluihin. Käyttäjätutkimuksen avulla voidaan myös arvioida kokoelmien tuloksellisuutta käyttäjien tiedontarpeiden tyydyttämisessä. Käyttäjiltä saadaan

myös kehittämisideoita ja palautetta kokoelmien hyvistä puolista sekä puutteista. Käyttäjätutkimuksen avulla pystytään parantamaan kirjaston kokoelmia ja palveluja sekä parantamaan suhteita käyttäjiin. (Wilén & Kortelainen 2007, 146.)

Käyttäjätutkimuksen etuna voidaan nähdä se, että se on monipuolinen kokoelmien arviointimenetelmä. Käyttäjätutkimus on mahdollista toteuttaa yksinkertaisesti tai niin monimutkaisesti kuin kirjasto haluaa, ja käyttäjätutkimus voidaan tehdä useimmille eri asiakastyypeille sekä käyttäjäryhmille. Käyttäjätutkimuksen toteutuksen vaikeuksina voidaan nähdä kyselytekniikan ongelmat. Kysymyksien muotoilussa on käytettävä tarkkuutta, jotta kysymykset eivät olisi monella tavalla tulkittavissa. Myös kyselyn pohjalta saatujen vastausten analysoinnissa ja tulkinnassa on oltava huolellinen, jotta saataisiin käyttökelpoista tietoa. Käyttäjätutkimuksen ongelmana voidaan pitää myös sitä, että ei-käyttäjien mielipiteet jäävät tutkimuksessa selvittämättä. (Wilén & Kortelainen 2007, 148.)

4 KOKOELMAKARTTA

4.1 Kokoelmakartta -hanke

Valtakunnallinen kokoelmakartta -hanke sai alkunsa vuonna 2003 Suomen yliopistokirjastojen neuvoston alulle panemana. Hankkeen tavoitteena oli Suomen yliopistokirjastojen painettujen ja digitaalisten kokoelmien kuvaileminen ja kartoitus. Hankkeen päämääränä on ollut luoda yliopistokirjastoille yhteinen kokoelmakartta, joka sisältäisi yliopistokirjastojen yleiskokoelmien aihealueittaiset kuvailut sekä erikoiskokoelmien kuvailut. Yhteisen kokoelmakartan luomisella tavoiteltiin aineiston saavutettavuuden edistämistä. (Wilén & Kortelainen 2007, 136.) Hankkeella tavoiteltiin myös kirjastojen välisen kokoelmayhteistyön edistämistä (Hyödynmaa 2009, 137). Yliopistokirjastojen neuvoston osalta kokoelmakarttahanke päättyi vuonna 2007. Toiminta kuitenkin jatkui vuoden 2008 alusta lähtien Varastokirjaston ja Kansalliskirjaston yhteistyönä osallistumismaksuperiaatteella. (Varastokirjasto 2014, viitattu 23.7.2014.)

Varastokirjaston ja Kansalliskirjaston yhteistyönä toimivan Kokoelmakartta-konsortion pyrkimyksenä on kehittää siihen kuuluvien kirjastojen kokoelmien kuvailua ja arviointia. Konsortion tavoitteena on koota tietokanta, joka sisältää kirjastojen kokoelmien kuvailutiedot. Tietokannan kokoamisen tärkeimpänä päämääränä on parantaa kokoelmatietojen haettavuutta ja käytettävyyttä. Kuvailua varten konsortio on kehittänyt formaatin ja tallennusalueen, jona toimii Kansalliskirjaston hallinnoima sähköisten aineistojen julkaisuarkisto Doria. (Varastokirjasto 2014, viitattu 23.7.2014.) Kokoelmakartta -tietokantaan on tarkoitus kuvailla aiheenmukaisesti sekä painetut kokoelmat että sähköisessä muodossa olevat kokoelmat, kuten e-kirjat, tietokannat ja verkkolehdet (Hyödynmaa 2009, 137).

Kokoelmakartan alkuperäisenä tavoitteena oli toimia valtakunnallisena kokoelmapolitiikan työvälineenä eli Suomen tieteellisten kirjastojen kokoelmista oli tarkoitus muodostaa ”kartta”, josta olisi ollut mahdollista nähdä eri kirjastojen kokoelmien vahvuudet ja painopisteet aihealueittain. Kokoelmakartta olisi myös tuonut esille kirjastojen hankinnan katvealueet ja puutteet. Kokoelmakartta ei kuitenkaan ole toteutunut alkuperäisen tavoitteen mukaisesti, koska kaikki tieteelliset kirjastot eivät olleet hankkeessa mukana. (Ahonen & Janhonen 2011, 2–3.)

4.2 Kokoelmakartta kokoelmien kehittämisessä ja arvioinnissa

Kokoelmakarttamenetelmä hyödyntää kokoelma-analyysissä niin kokoelmakeskeisiä kuin käyttö- ja käyttäjäkeskeisiä arviointimenetelmiä. Menetelmä keskittyy analysoimaan kokoelmat aihealueittain, jolloin saadaan kuva kyseisen kokoelman käytöstä ja sisällöstä. Kokoelmakarttamenetelmän avulla pystytään tutkimaan kokoelmia niin kvantitatiivisesti kuin kvalitatiivisesti. (Hyödynmaa, Ahlholm-Kannisto & Nurminen 2010, 43.) Määrällisen analyysin tarkoituksena on selvittää kokoelman laajuus, kieli- ja ikäjakautuma sekä kokoelman painopistealat. Kokoelmista analysoidaan myös kokoelmien käyttöä, lainakertoja sekä jonakin tietynä ajankohtana lainassa olevien määrää. Kokoelma-analyysissä hyödyllistä tietoa saadaan myös yliopiston väitöskirjojen viiteanalyysin pohjalta. Tutkimalla jonkin tieteenalan väitöskirjoja saadaan selville se, kuinka oman kirjaston kokoelma on palvellut kehysorganisaation tutkijoiden tiedontarpeita. (Hyödynmaa 2009, 140,156.)

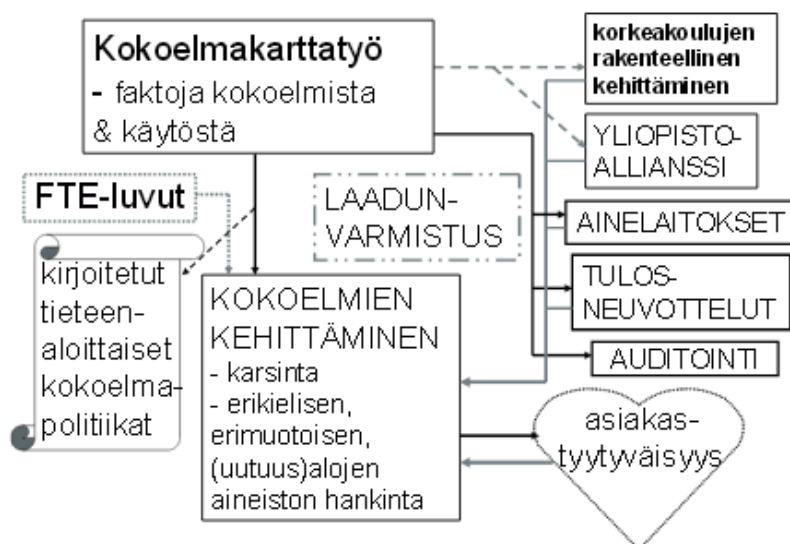
Laadullista tietoa kokoelmasta tuottaa hyllytarkastelu. Yleensä uusin ja suosituin aineisto on lainassa, joten hyllytarkastelussa huomio kiinnittyy vain hyllyissä olevaan aineistoon. Hyllytarkastelussa voidaan nähdä konkreettisesti se, mitä aineistoa hyllyssä on, onko aineisto tieteellistä vai populaaria, vanhentunutta vai sellaista jota ei enää käytetä. Hyllytarkastelun avulla nähdään myös kirjojen fyysinen kunto, joka kertoo muun muassa sen onko kirjaa käytetty vai ei. Hyllytarkastelun avulla nähdään myös se, kuuluuko kokoelmaan paljon tarpeettomia kaksoiskappaleita tai useita aikaisempia painoksia jostakin kirjasta. Hyllytarkastelussa apuna voidaan käyttää kirjaston ulkopuolista asiantuntijaa, kuten opettajia tai tutkijoita joilta löytyy tietämystä alan kirjallisuudesta. (Hyödynmaa ym. 2010, 46.)

4.3 Kokoelmakarttatyön hyödyt kirjastoille

Kokoelmakartan tavoitteena oli alun perin palvella niin kirjastoja kuin asiakkaitakin. Alkuperäisenä suunnitelmana oli kokoelmakartta -tietokannan liittäminen osaksi kansallista kirjastojen tiedonhakujärjestelmää Nelli-portaalia. Kokoelmatietojen haettavuus Nelli-portaalin kautta ei kuitenkaan ole toteutunut. Kokoelmakarttatyö palveleekin parhaiten kirjastoja ja toimii työvälineenä kokoelmien kehittämisessä sekä hallinnassa. (Hyödynmaa 2009, 155–156.)

Kokoelmien kartoitus on tuonut eniten hyötyä yksittäisille Kokoelmakartta-konsortion jäsenkirjastoille. Kirjaston tuntemus oman kokoelman rakenteesta on kasvanut, ja kartoituksesta saatujen tietojen avulla on pystytty tekemään tarkempia hankintoja ja poistoja. Kartoituksen avulla on saatu tilastotietoa muun muassa kokoelman laajuudesta, kattavuudesta ja aineiston iästä sekä kielirakenteesta. Näitä tietoja kirjastot ovat pystyneet hyödyntämään kokoelmiensa ja palveluidensa kehittämisenä. Kartoituksesta saaduista tiedoista ovat hyötynneet myös kirjaston kehysorganisaatioon kuuluvat toimijat. (Ahonen & Janhonen 2011, 2–3.)

Kuviosta 3 on nähtävissä kokoelmakarttatyön tuomat hyödyt kirjastoille. Kokoelmien kartoitus tuottaa kirjastoille faktatietoa sen kokoelmista ja kokoelmien käytöstä. Kartoituksesta saatujen tietojen pohjalta kirjastot pystyvät kehittämään kokoelmiaan tavoitteellisesti. Kartoituksesta saatujen tulosten pohjalta pystytään tekemään karsintaa sekä kohdentamaan hankintoja tarkemmin. Kokoelmasta saatujen faktojen pohjalta kirjaston on mahdollista parantaa yhteistyötä sen ja yliopiston tiedekuntien välillä. Kokoelmakarttatyö tähtää asiakastyytyväisyyden parantamiseen kokoelmien kehittämisen kautta. Kokoelmien kehittämistyö parantaa myös yliopiston opetukselle ja tutkimukselle tarkoitettujen tieteenalakohtaisten kokoelmien toimivuutta ja ajantasaisuutta. Kirjastot voivat kokoelmakarttatyön pohjalta täydentää jo olemassa olevaa kokoelmapolitiikkaa tieteenalakohtaisesti kohdennetuilla kokoelmapolitiikoilla. (Hyödynmaa 2009, 156–157.)

KUVIO 3 Kokoelmakarttatyön hyödyt kirjastoille (Hyödynmaa 2009, 156.)

5 OULUN YLIOPISTON KIRJASTO JA TALOUSTIETEET

5.1 Oulun yliopiston kirjasto ja taloustieteen kokoelma

Oulun yliopiston kirjasto on kaikille avoin kirjasto. Sen keskeisin asiakaskunta koostuu Oulun yliopiston henkilökunnasta ja opiskelijoista. Kirjasto palvelee myös kaikkia muita tiedontarvitsijoita, erityisesti Pohjois-Suomen alueella. Oulun yliopiston kirjasto toimii neljässä eri toimipisteessä. Tiedekirjasto Pegasukseen on sijoitettu humanististen tieteiden, kasvatustieteiden, taloustieteiden ja yhteiskuntatieteiden tietoaaineistot, Tiedekirjasto Telluksessa on luonnontieteiden ja teknillisten tieteiden tietoaaineistot, Lääketieteen kirjastoon on sijoitettu lääketieteen ja terveystieteiden aineistot ja Arkkitehtuurin osaston kirjastossa on arkkitehtuurin kokoelmat. (Oulun yliopiston kirjasto 2012, 3–4.)

Kirjaston kokoelmat käsittävät 1 202 523 painettua kirjaa, 354 898 elektronista kirjaa, 865 painettua kausijulkaisua ja 43 887 elektronista kausijulkaisua sekä 460 tietokantaa (Kansalliskirjasto 2014, viitattu 1.9.2014). Kokoelmat käsittävät koti- ja ulkomaisia tietoaaineistoja yliopiston opetus- ja tutkimusaloilta. Aineistot pitävät sisällään muun muassa tutkimuskirjallisuutta, kurssikirjoja, hakuteoksia, lehtiä ja opinnäytteitä. Oulun yliopiston kirjasto on vapaakappalekirjasto. Vapaakappaleoikeus kirjastolla on ollut osittain vuodesta 1961 alkaen ja täyden vapaakappaleoikeuden kirjasto sai vuonna 1981. Vapaakappaleoikeuden perusteella kirjasto saa kokoelmiinsa kaikki kotimaiset painetut julkaisut. Vapaakappalekokoelma sijaitsee Tiedekirjasto Pegasuksessa. (Oulun yliopiston kirjasto 2012, 4–6.) Henkilökuntaa kirjastossa oli vuoden 2013 lopussa 79. Kirjasto palvelee noin 15 000 opiskelijaa ja 3000 kehysorganisaatioon kuuluvaa opettajaa ja tutkijaa. (Kansalliskirjasto 2014, viitattu 1.9.2014.)

Kirjasto tekee yhteistyötä yliopiston tiedekuntien henkilökunnan kanssa kartuttaessaan kokoelmiin. Kokoelmia kehitetään tieteenalojen asettamien vaatimusten pohjalta ja ottamalla huomioon tiedeyhteisön tarpeet. Kokoelmien kehittäminen perustuu kirjaston määrittämään kokoelmapolitiikkaan ja käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin. Hankinnat rahoitetaan osittain kirjaston budjetista ja osa määrärahoista tulee tiedekunnilta. (Oulun yliopiston kirjasto 2012, 4, 7.)

Taloustieteiden, aikaisemmin kansantaloustieteiden, kokoelmat olivat aiemmin sijoitettu kansantaloustieteen itsenäiseen laitoskirjastoon. Vuonna 1989 humanistisen tiedekunnan, johon myös kansantaloustieteet kuuluivat, ryhmä- ja laitoskirjastot yhdistyivät hallinnollisesti ja niistä muodostui humanistinen tiedekirjasto, jonka osaksi kansantaloustieteen kokoelmat siirtyivät. Humanistisen tiedekunnan kirjasto ja kasvatustieteiden kirjasto yhdistyivät vuonna 1993 ja niistä muodostui Snellmanian kirjasto. (Salo & Lackman 1998, 566–567.)

Nykyään taloustieteiden tietoaineistot löytyvät Tiedekirjasto Pegasuksesta (Oulun yliopiston kirjasto 2013, viitattu 3.9.2014). Taloustieteen kokoelmat sijoittuvat, kuten taulukosta 1 on nähtävissä, P_33-alkuisiin taloustieteen hyllyluokkiin ja P_65-alkuisiin liiketaloustieteen hyllyluokkiin (Oulun yliopiston kirjasto 2014, viitattu 3.9.2014). Taloustieteen kokoelmat sisällönkuvaillaan Yleisen suomalaisen asiasanaston eli YSAn termein ja kokoelmat on hyllyluokitettu UDK-luokitukseen pohjautuen (Alila & Juutistenaho 2006, 33).

TAULUKKO 1 Taloustieteen hyllyluokat ja luokkien nimet (Oulun yliopiston kirjasto 2014, viitattu 3.9.2014)

Luokka	Luokan nimi
P_33	Kansantaloustieteen peruskäsitteet ja tutkimuskohteet. Aluetalous. Maa ja kiinteistöt. Osuustoiminta
P_330.101.541	Makroteoria.
P_330.101.542	Mikroteoria.
P_330.115	Ekonometria. Taloustieteen matemaattiset tutkimusmenetelmät.
P_330.15	Ympäristötalous
P_330.3	Taloudellinen kehitys. Talousjärjestelmät. Taloudellinen kasvu. Kansantalouden kiertokulku
P_330.5	Kansantalouden tilinpito. Kansantulo. Elintaso
P_330.8	Kansantaloustieteelliset teoriat ja koulukunnat. Oppihistoria
P_331	Työelämä. Työmarkkinat. Työtiede
P_336	Julkinen talous. Verotus ja tullit
P_336.7	Raha. Pankit. Arvopaperimarkkinat
P_338	Taloudellinen tila. Suhdanteet. Hinnat. Talouspolitiikka. Taloushistoria
P_338.3/.4	Tuotanto. Palvelut
P_339	Kauppa. Kotimaankauppa. Kulutus
P_339.9	Kansainväliset taloussuhteet. Maailmantalous. Taloudellinen integraatio
P_65	Yritysten hallinto ja organisaatio. Johtaminen. Graafinen teollisuus. Kustannustoiminta. Liikenne. Posti
P_657	Laskentatoimi. Kirjanpito
P_658	Liiketalous. Yritystoiminta. Logistiikka
P_658.1	Yritysten rahoitus
P_658.3	Yritysten henkilöstökysymykset
P_658.5	Tuotanto. Tuotteet. Laadunvalvonta
P_658.8	Markkinointi. Myynti
P_659	Joukkoviestintä. Media

5.2 Taloustieteet oppiaineena

Oulun yliopisto perustettiin vuonna 1958 ja taloustieteitä siellä on pystynyt opiskelemaan yliopiston perustamisesta lähtien. Kansantaloustieteen professuuri perustettiin vuonna 1959 osaksi filosofista tiedekuntaa ja kansantaloustieteen opetus aloitettiin kaksi vuotta professuurin perustamisen jälkeen. Pääaineena kansantaloustieteitä on ollut mahdollista opiskella vuodesta 1965 lähtien. Kansantaloustieteet siirtyivät osaksi humanistista tiedekuntaa vuonna 1972, kun filosofinen tiedekunta jakaantui humanistiseksi tiedekunnaksi ja luonnontieteiden tiedekunnaksi. Kansantaloustieteiden koulutusohjelma muuttui taloustieteen koulutusohjelmaksi vuonna 1988 ja se siirtyi osaksi teknillistä tiedekuntaa. Taloustieteen tiedekunta, nykyään Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu perustettiin vuoden 2000 alussa. Tiedekunnassa opiskelee noin 1500 opiskelijaa. (Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu 2014a, viitattu 21.9.2014.)

Oulun yliopiston kauppakorkeakoulun koulutusohjelmat uudistuivat syksyllä 2014. Kaikki kauppakorkeakoulun uudet opiskelijat suorittavat samansisältöisen kauppatieteen kandidaatin tutkinnon eikä heillä ole kandidaatin opinnoissa tiettyä pääainetta. Kandidaatin tutkinnossa opiskellaan kaikkia talous- ja liiketaloustieteen opintosisältöjen aineita eli taloustieteitä, rahoitusta, laskentatoimea ja kansainvälisen liiketoiminnan johtamista sekä markkinointia. Kandidaatin tutkinnon suoritettua opiskelijat voivat hakea opiskelemaan kauppatieteiden maisterin tutkintoa tietyssä pääaineessa. Opetus kauppatieteissä kandidivaiheessa on suomenkielistä ja maisterivaiheessa opetuskielenä on pääosin englanti. (Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu 2014c, viitattu 21.9.2014.) Kauppakorkeakoulu tarjoaa maisteritasolla opetusta kansainvälisen liiketoiminnan johtamisessa, laskentatoimessa, taloustieteessä, rahoituksessa ja markkinoinnissa (Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu 2014b, viitattu 21.9.2014).

Oulun yliopiston kauppakorkeakoulussa oli vuoden 2013 lopussa perustutkinto-opiskelijoita yhteensä 1682 ja henkilökuntaa yhteensä 122. Tutkintoja suoritettiin yhteensä 306, joista alempia tutkintoja oli 127, perustutkintoja 175 ja tohtorintutkintoja tutkintoja 4. (Oulun yliopisto 2013, 27.) Keväällä 2015 haettavaan kauppatieteelliseen koulutusalaan on tarjolla 190 aloituspaikkaa (Oulun yliopisto 2014, viitattu 20.10.2014).

6 TUTKIMUSONGELMA JA -MENETELMÄT

6.1 Tutkimusongelma

Tämän opinnäytetyön aiheena on kartoittaa Oulun yliopiston kirjaston taloustieteen kokoelma. Kartoitusta pohjautuu Suomen yliopistokirjastojen neuvoston alulle panemaan kokoelmakarttahankkeeseen ja sen pohjalta kehitettyyn kokoelmakarttamenetelmään. Kokoelmakartan avulla tässä opinnäytetyössä kartoitetaan taloustieteen kokoelma ja saadaan selville kokoelman rakenne ja käyttö. Tutkimuksen kohteena on Oulun yliopiston kirjaston taloustieteen kokoelman painetut monografiat sekä yksittäiset e-kirjat. Kartoitukseen ei tule mukaan e-kirjapakettien mukana tulleita e-kirjoja, kurssikirjoja, lehtiä eikä erilliseen historian kokoelmaan kuuluvia taloustieteen kirjoja.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää taloustieteen kokoelman nykytila sekä kokoelman vahvuudet ja mahdolliset puutteet. Taloustieteen kokoelmasta on tarkoitus selvittää kokoelman laajuus ja ikä- ja kielirakenne sekä käyttö. Opinnäytetyön pohjalta saatuja tuloksia tilaaja voi hyödyntää kokoelmien kehittämistyössä.

6.2 Tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan Oulun yliopiston kirjaston taloustieteen kokoelmaa niin kvantitatiivisia kuin kvalitatiivisia kokoelmien arviointimenetelmiä hyödyntäen. Kokoelman arviointi ja kartointi pohjautuu pääasiallisesti tilastotietoon. Määrällisesti kokoelmaa tutkitaan tilastomenetelmällä ja lainaustilastoihin perustuvan arvioinnin pohjalta. Laadullista tutkimusmenetelmää hyödynnetään kokoelman hyllytarkastelussa. Kokoelman käyttöä arvioidaan myös väitöskirjojen viiteanalyysillä.

Kokoelmaa tutkitaan työn tilaajalta saatujen kokoelma-ajojen pohjalta. Kokoelma-ajot sisältävät tilastotietoa taloustieteen hyllyluokista P_33- ja P_65-alaluokkineen. Tilastojen avulla selvitetään kokoelma laajuus, ikäjakauma ja kielet. Lainaustilastojen avulla tutkitaan kokoelman käyttöä. Kokoelmasta selvitetään myös tietynä päivänä lainassa olevien osuus. Kokoelmaa kartoitetaan laadullisesti hyllytarkastelun avulla. Tutkimuksessa toteutetaan myös kolmen taloustieteen väitöskirjan lähdeanalyysi, jolla selvitetään löytyvätkö väitöskirjoissa lähteenä käytetyt aineistot kirjaston kokoelmista.

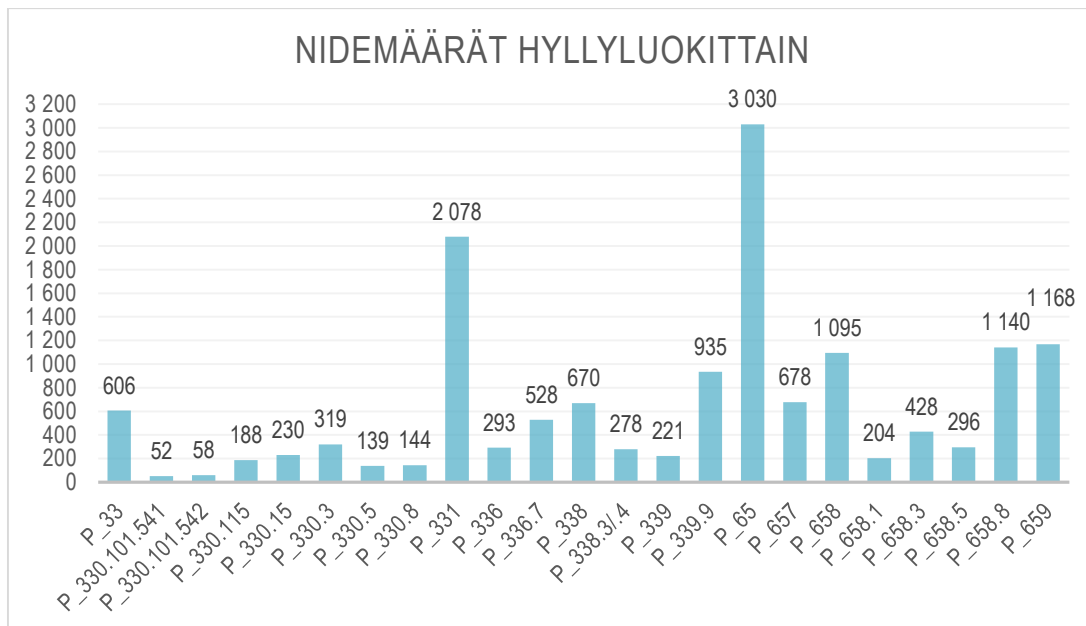
7 TULOKSET

7.1 Taloustieteen kokoelman laajuus

Taloustieteen kokoelma käsittää yhteensä 14 778 nidettä. Kokoelma jakautuu 23:een eri hyllyluokkaan, joita ovat P_33-alkuiset taloustieteen ja P_65-alkuiset liiketaloustieteen hyllyluokat (taulukko 1). Määrän sisältyy niin painetut niteet kuin yksittäiset sähköisessä muodossa olevat niteet. Painetun ja sähköisen aineiston määriä ei pystytty erikseen selvittämään tässä tutkimuksessa, koska tutkimusaineistossa niitä ei ollut eritelty.

Kokoelman laajuutta selvitettiin tutkimalla nidemääriä hyllyluokittain (kuvio 4). Hyllyluokkien koko vaihteli luokan P_65: Yritysten hallinto ja organisaatio... 3 030 niteestä luokan P_330.101.541: Makroteoria. 52 niteeseen. Muita määrällisesti suuria luokkia ovat luokka P_331: Työelämä. Työmarkkinat. Työtiede, luokka P_659: Joukkoviestintä. Media. ja luokka P_658.8: Markkinointi. Myynti. sekä luokka P_658: Liiketalous. Yritystoiminta. Logistiikka. Kaikki edellä luetellut luokat sisälsivät yli 1 000 nidettä, luokka P_331 yli 2 000 nidettä.

Suurin osa luokista sisälsi niteitä yli 100 tai alle 1 000. Yli 500 nidettä, mutta alle 1 000 sisältäviä luokkia olivat luokka P_657: Laskentatoimi. Kirjanpito., luokka P_339.9: Kansainväliset taloussuhteet. Maailmantalous..., luokka P_338: Taloudellinen tila. Suhdanteet..., luokka P_336.7: Raha. Pankit. Arvopaperimarkkinat. ja luokka P_33: Kansantaloustieteen peruskäsitteet ja tutkimuskohteet... Yli 100, mutta alle 500 nidettä sisältäviä luokkia olivat luokka P_658.5: Tuotanto. Tuotteet., luokka P_658.3: Yritysten henkilöstökysymykset, luokka P_658.1: Yritysten rahoitus, luokka P_339: Kauppa. Kotimaankauppa. Kulutus., luokka P_338.3/4: Tuotanto. Palvelut., luokka P_336: Julkinen talous. Verotus ja tullit, luokka P_330.8: Kansantaloustieteelliset teoriat..., luokka P_330.5: Kansantalouden tilinpito. Kansantulo. Elintaso., luokka P_330.3: Taloudellinen kehitys. Talousjärjestelmät..., luokka P_330.15: Ympäristötalous. ja luokka P_330.115: Ekonometria... Luokka P_330.101.542: Mikroteoria. käsittää 58 nidettä.

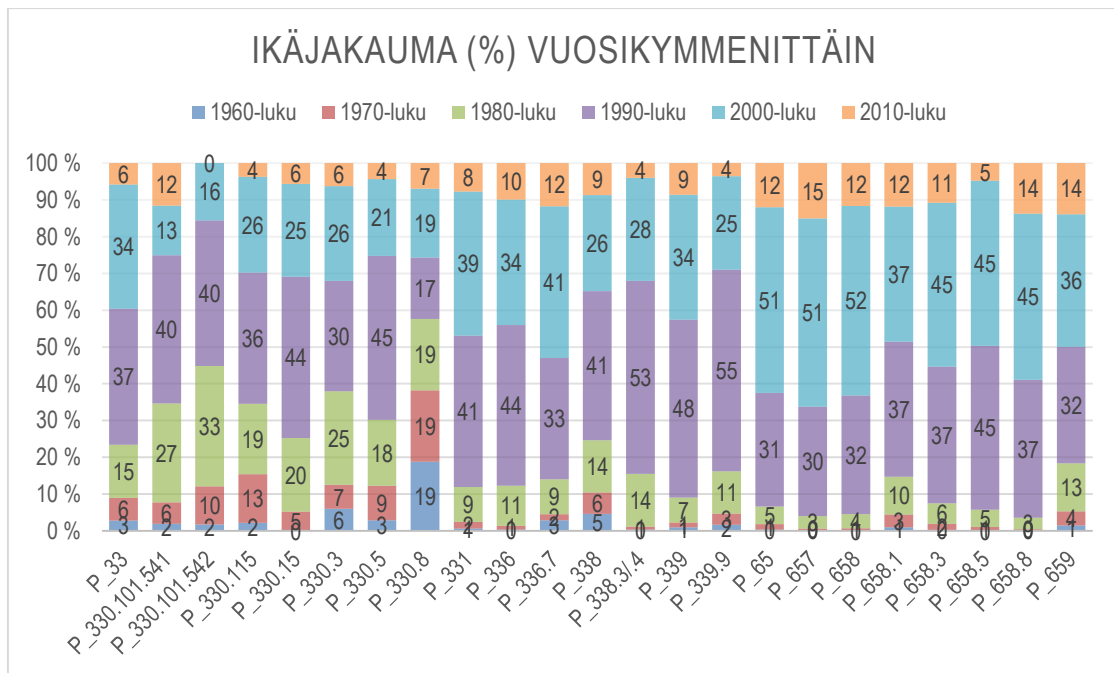

KUVIO 4 Taloustieteen kokoelman nidemäärät hyllyluokittain

7.2 Taloustieteen kokoelman ikä

Kokoelman ikää tutkittiin vuosikymmenittäin, jakautuen seuraavasti: 2010-luku, 2000-luku, 1990-luku, 1980-luku, 1970-luku ja 1960-luku, joka sisältää 1960-luvun, ja kaikki ennen sitä julkaistut niteet. Tilastojen pohjalta kokoelman ikää tutkittiin selvittämällä kokoelman ikäjakauma hyllyluokittain vuosikymmenten tarkkuudella. Kokoelman ikärakennetta tutkittiin myös vertaamalla ennen 1990-lukua julkaistujen niteiden määrää 1990-luvulla tai sen jälkeen julkaistujen niteiden määrään. Kokoelman ikärakennetta tarkasteltiin myös kokonaisuutena julkaisuvuosikymmenittäin.

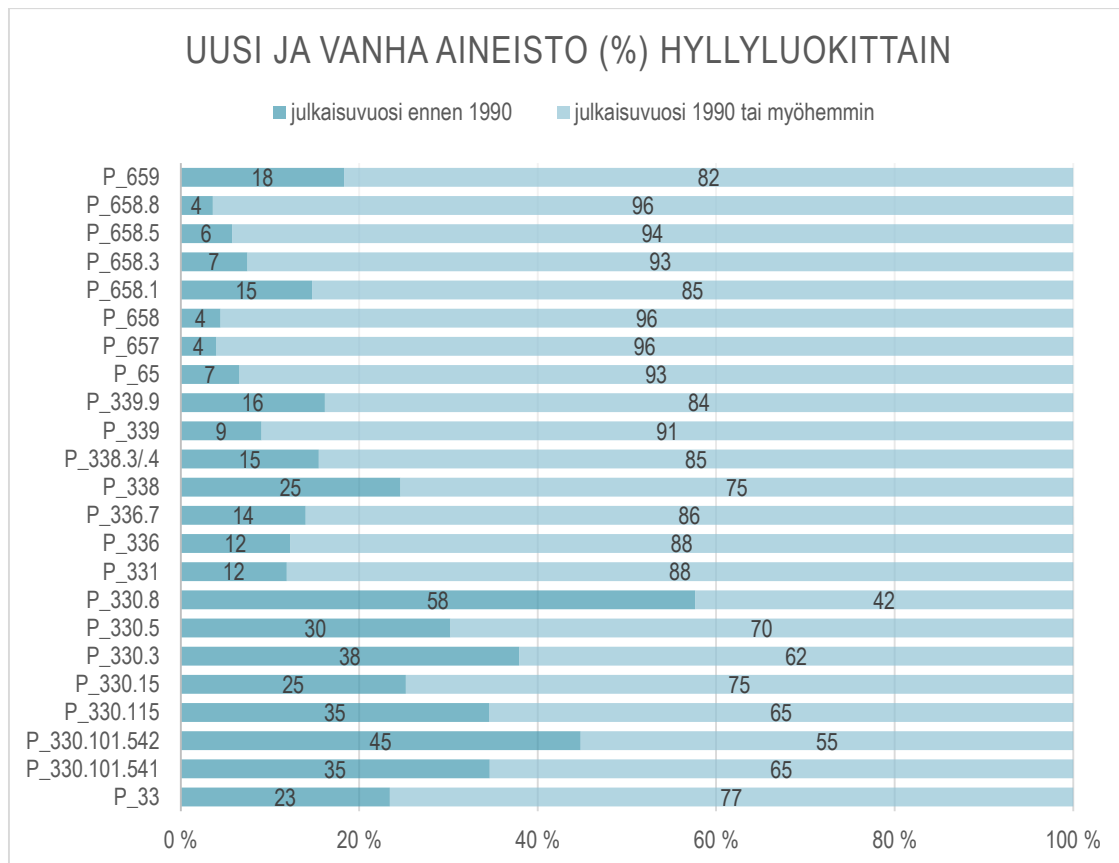
Ikäjakaumaa (kuvio 5) hyllyluokittain tarkasteltaessa saatiin selville kokoelman julkaisuvuosikymmenen moodi hyllyluokittain. Moodi selvittää sen, millä vuosikymmenellä julkaistua aineistoa on hyllyluokissa eniten. Pääsääntöisesti julkaisuvuosikymmenen moodi painottui 1990- ja 2000-luvulla julkaistuihin niteisiin. P_33-alkuisista luokista suurimmassa osassa julkaisuvuosikymmenen on 1990-luku, ainoastaan luokan P_330.8 moodi jakaantui tasan 2000-, 1980-, 1970- ja 1960-lukujen välille, myös 1990-luvulla julkaistuja niteitä on tässä luokassa paljon. Luokan P_336.7 julkaisuvuosikymmenen moodi on 2000-luku. P_65-alkuisten hyllyluokkien julkaisuvuosikymmenen moodi on pääsääntöisesti 2000-luku. Kuitenkin luokissa P_658.1 ja 658.5 moodi jakaantui tasan 1990- ja 2000-luvun välille.

KUVIO 5 Taloustieteen kokoelman ikäjakauma (%) vuosikymmenittäin

Ikäjakaumaa tarkasteltaessa 2010-luku ei kuitenkaan ole täysin vertailukelpoinen ajanjakso muihin vuosikymmeniin nähden, koska sinä aikana aineistoa ei ole vielä ehditty hankkia paljoa. 2010-luku ylittää kuitenkin määrältään 1960-luvulta peräisin olevat niteet kaikissa hyllyluokissa paitsi luokkien P_330.8 ja P_330.101.542, johon ei ollut hankittu yhtään aineistoa 2010-luvulla.

Kuviossa 6 on verrattu hyllyluokittain kokoelman uudempaa ja vanhempaa aineistoa suhteessa toisiinsa. Vertailussa on niteet, joiden julkaisuvuosikymmen on ennen 1990 tai julkaisuvuosikymmen on 1990 tai myöhemmin. Melkein kaikissa hyllyluokissa yli puolet aineistosta on julkaistu 1990-luvulla tai myöhemmin, paitsi luokan 330.8 osalta 58 % aineistosta on julkaistu ennen 1990-lukua. Yli puolessa hyllyluokista uuden aineiston osuus on yli 80 %, osassa luokista uudemman aineiston osuus ylittää jopa 90 %. P_65-alkuisten hyllyluokkien osalta ennen 1990-lukua julkaistujen osuudet jäävät alle 20 %:in, osassa jopa alle 5 %:n. P_33-alkuisissa hyllyluokissa vanhan aineiston osuudet ovat vaihtelevampia. Pääsääntöisesti vanhan aineiston osuus on alle 30 %, joidenkin luokkien kohdalla osuudet ylittävät 40 %.

KUVIO 6 Uudempi ja vanhempi aineisto hyllyluokittain; ennen 1990-lukua julkaistut ja 1990-luvulla tai sen jälkeen julkaistut

Taloustieteiden kokoelman ikärakenne kokonaisuudessaan on nähtävillä taulukosta 2. Uutta aineistoa 2010-luvulta on melkein 10 % koko kokoelmasta. Kuten on jo aiemmin todettu, 2010-luvulla hankittu aineisto ei ole täysin vertailukelpoista suhteessa muihin vuosikymmeniin, koska sinä aikana ei ole vielä ehditty hankkia paljoa uutta aineistoa. 2000-luvulla julkaistua aineistoa on kokoelmassa eniten eli yli 40 %. Myös 1990-luvulla julkaistua aineisto on paljon. Vanhempaa aineistoa kokoelmissa on suhteessa vähemmän kuin uudempaa. Aineistoa 1980-luvulta on kokoelmissa 9 %, 1970-luvulta 2,6 % ja 1960-luvulta vähäisesti eli vain 1,2 %.

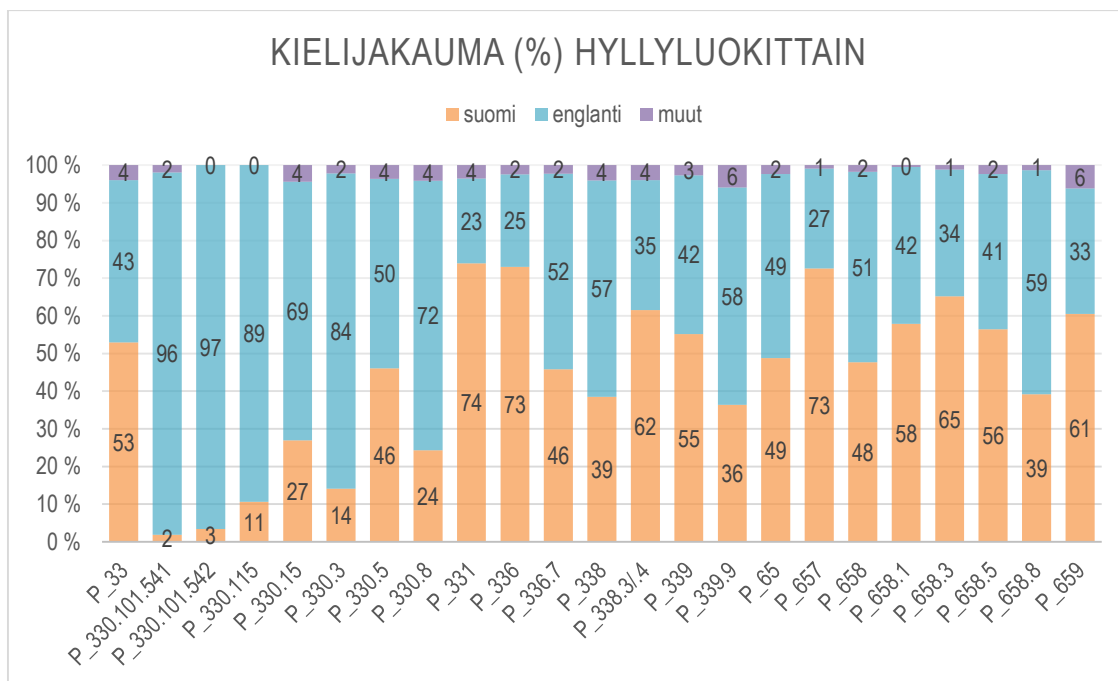
TAULUKKO 2 Taloustieteen kokoelman ikärakenne vuosikymmenittäin

Vuosi	Niteet	%
1960-luku	182	1,2
1970-luku	388	2,6
1980-luku	1 330	9,0
1990-luku	5 473	37,0
2000-luku	5 943	40,2
2010-luku	1 462	9,9
Yhteensä	14 778	100

7.3 Taloustieteen kokoelman kielet

Taloustieteen kokoelmasta löytyi eri kieliä yhteensä yhdeksän. Kokoelmassa oli myös sellaisia aineistoja, jotka olivat monikielisiä, tai joiden kielitieto puuttui. Kokoelman kieliä ja kielirakennetta tarkasteltiin hyllyluokittain. Koska joitakin kieliä oli kokoelmissa vähän, niin selkeyden vuoksi kokoelman kielirakennetta ja pääkieliä hyllyluokittain tarkasteltiin jaotteleamalla kieliryhmiksi suomi, englanti ja muut. Kieliryhmä ”muut” pitää sisällään seuraavat kielet eli ruotsi, saksa, tanska, norja, viro, ranska, venäjä sekä monikieliset niteet ja sellaiset niteet joiden kielitieto puuttuu. Koska myös muiden kielten kuin suomen- ja englanninkielisten aineistojen osuudet ovat kokoelman kartoituksen kannalta kiinnostavia, tutkitaan kielirakennetta myös koko kokoelman kannalta.

Kokoelman kielirakennetta ja pääkieliä tarkasteltiin hyllyluokittain (kuvio 7). Kokoelman pääkielet ovat selkeästi suomi ja englanti. Muita kieliä on kokoelmassa vain vähäisesti. Pääkielenä suomi on 10 hyllyluokassa, ja englanti pääkielenä on 12 hyllyluokassa. Yhdessä hyllyluokassa eli P_65:ssä suomenkielisen ja englanninkielisen aineiston osuus jakaantui tasan. Suurimmassa osassa hyllyluokkia pääkielet jakaantuivat suurin piirtein tasaisesti, mutta osassa hyllyluokkia englanti oli selvästi hallitsevampi kieli, esimerkiksi P_330.101.541 ja P_330.101.542 hyllyluokissa englanninkielisen aineiston osuus oli melkein 100 %. Muun kielistä aineistoa kokoelmissa oli verrattain vähän, osuudet jäivät hyllyluokittain tarkasteltuna 6 %:iin tai alle. Joissakin hyllyluokissa muun kielistä aineistoa ei ollut ollenkaan.

KUVIO 7 Taloustieteen kokoelman kielijakauma (%) hyllyluokittain

Pelkkien pääkielten selvittäminen kokoelmasta ei kerro paljoa kokoelman koko kielirakenteesta, kiinnostavaa on myös tietää kokoelmassa esiintyvien muiden kielten osuudet. Kokoelman kielirakenne kokonaisuudessaan on nähtävissä taulukosta 3, jossa on eritelty kaikki yhdeksän eri kieltä sekä monikieliset, ja sellaiset, joista kielitieto puuttuu. Koko taloustieteen kokoelman niteistä 51,7 % on suomenkielistä ja 45,3 % on englanninkielisiä. Ruotsinkielistä aineistoa on vain 1,77 % kokoelmasta ja saksankielistä aineistoa 0,62 %. Muiden kielten osuudet jäävät hyvin pieniksi.

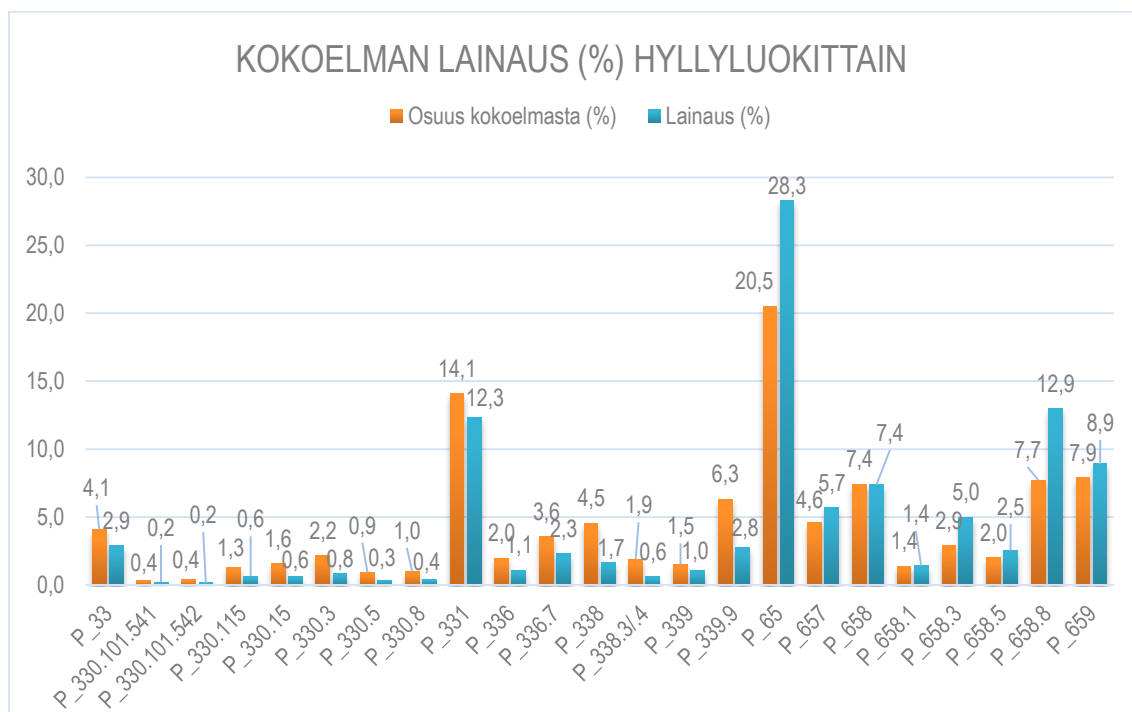
TAULUKKO 3 Taloustieteen kokoelman kielirakenne

Kieli	Niteet	%
suomi	7 643	51,719
englanti	6 696	45,311
norja	9	0,061
ranska	6	0,041
ruotsi	262	1,773
saksa	91	0,616
tanska	7	0,047
venäjä	5	0,034
viro	1	0,007
monikielinen	14	0,095
kielitieto puuttuu	44	0,298
Yhteensä	14 778	100

7.4 Taloustieteen kokoelman käyttö

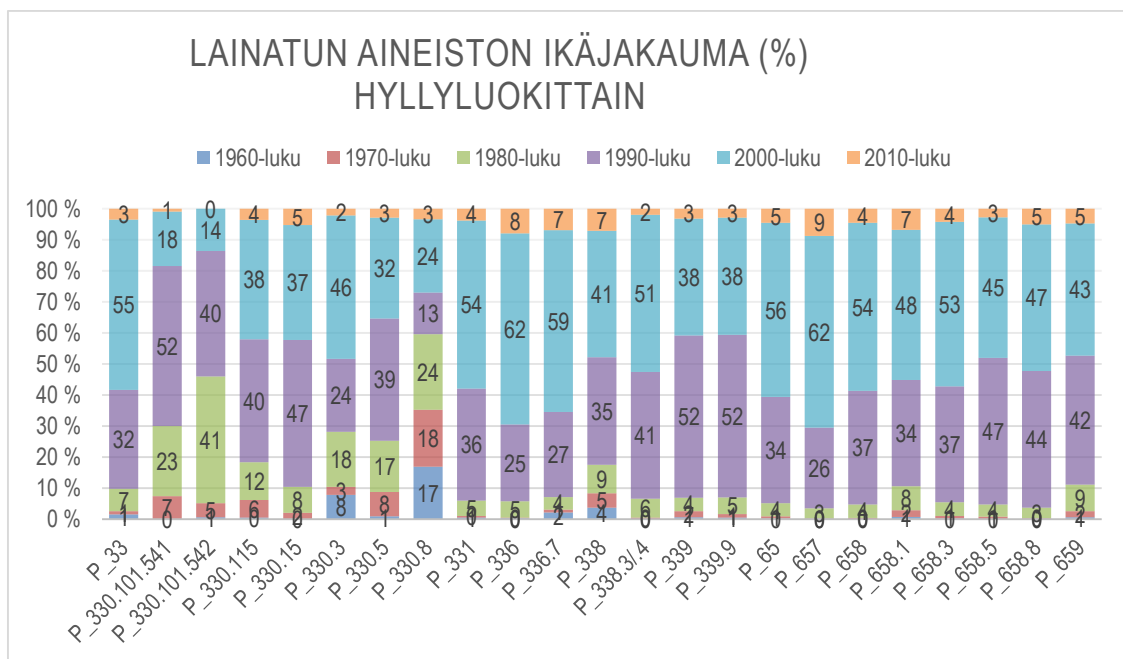
Taloustieteen kokoelmien käyttöä tutkittiin lainaustilastojen avulla, selvittämällä kokoelman lainausta ja kokoelmaan kohdistuneita lainakertoja. Tutkimusaineisto sisältää vuodesta 2001 lähtien käytössä olleen Voyager-kirjastojärjestelmän aikaiset lainakerrat aina vuoden 2013 loppuun. Lainausta tutkittiin koko kokoelman lisäksi myös ikäjakaman ja kielten suhteen. Koko taloustieteen kokoelmaan kohdistui tutkittavalla ajanjaksolla yhteensä yli 100 000 lainakertaa. 2010-luvulla julkaistu aineisto ei ole täysin vertailukelpoista muihin vuosikymeniin nähden, koska lainausta on tutkittu suhteellisen pitkällä aikavälillä, jo ennen kuin 2010-luvun aineistoa on edes ollut kokoelmissa.

Kuviosta 8 näkyy kokoelman lainaus hyllyluokittain ja hyllyluokkien osuudet kokoelmasta. Eniten lainakertoja kohdistui luokkaan P_65, jota oli lainattu suhteellisesti enemmän kuin mitä sen osuus oli koko taloustieteen kokoelmasta. Myös muissa P_65-alkuisissa hyllyluokissa luokkiin kohdistuneet lainakerrat olivat suuremmat tai samankokoiset kuin niiden osuudet kokoelmasta. Muita paljon lainattuja hyllyluokkia ovat P_658.8 ja P_659. Suhteellisesti mitattuna vähemmän lainakertoja oli kohdistunut P_33-alkuisiin hyllyluokkiin.

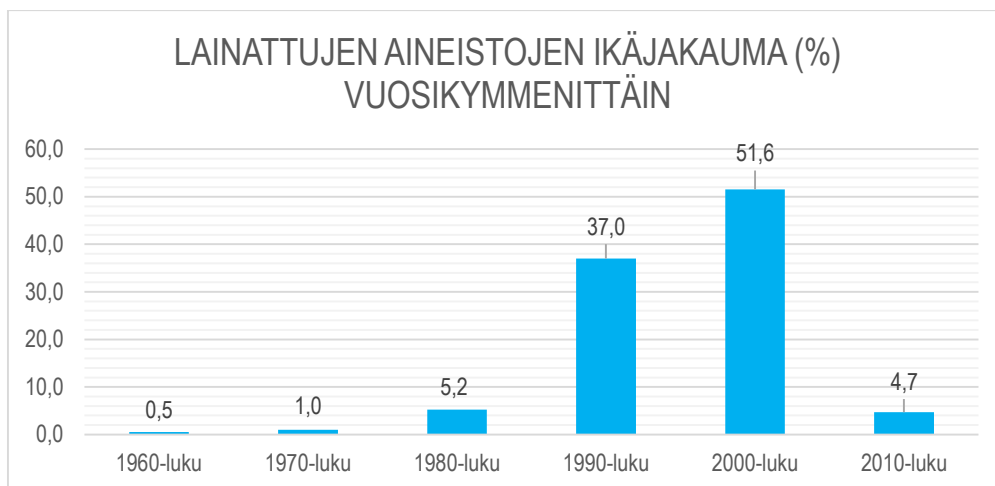
KUVIO 8 Kokoelman lainaus (%) hyllyluokittain

Lainojen ikäjakaumaa on tarkasteltu hyllyluokittain kuviossa 9. Eniten lainakertoja on kohdistunut 2000- ja 1990-luvulla julkaistuihin aineistoihin. Osassa luokkia myös 1980-luvulla julkaistua aineistoa on lainattu aika paljon. Kun vertaa lainojen ikäjakaumaa kokoelman ikäjakaumiin vuosikymmenittäin (katso kuvio 5), niin voidaan todeta, että 2000-luvulla julkaistuja aineistoja on lainattu suhteessa enemmän kuin mitä niiden osuus on kokoelmasta. 2010-luvulla julkaistuihin aineistoihin kohdistuneet lainakerrat eivät ole vertailukelpoisia muiden vuosikymmenten lainakertoihin nähden, koska niitä on ehditty lainata vähemmän tutkittavan ajanjakson aikana.

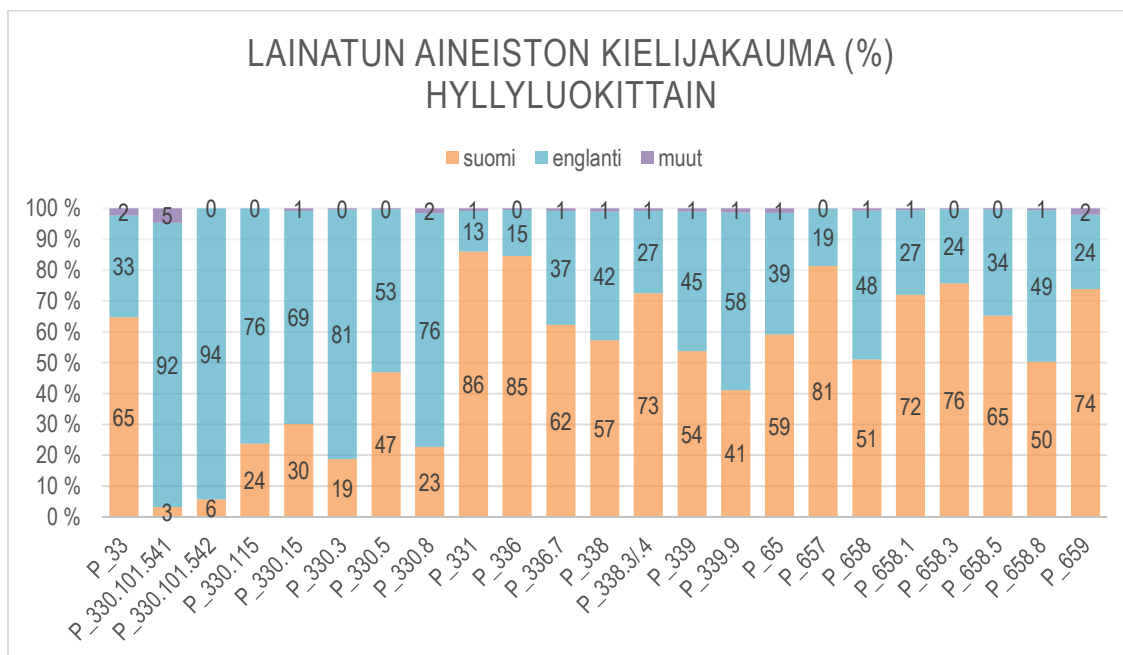
KUVIO 9 Lainatun aineiston ikäjakauma (%) hyllyluokittain

Kuviosta 10 on nähtävissä lainattujen aineistojen ikäjakauma vuosikymmenittäin. Selkeästi eniten on lainattu aineistoa, joka on julkaistu 2000-luvulla eli koko lainauksesta yli puolet on kohdistunut 2000-luvulla julkaisuihin aineistoihin. 1990-luvulla julkaistuihin aineistoihin on kohdistunut 37 % lainoista. Myös 1980-luvulla julkaistuja aineistoja on lainattu jonkin verran, 1960- ja 1970-luvulla julkaistuja aineistoja on lainattu vähän. 2010-luvulla julkaistuihin aineistoihin on kohdistunut 4,7 % lainoista.

KUVIO 10 Lainattujen aineistojen ikäjakautta (%) vuosikymmenittäin

Lainojen kielijakaumaa on tarkasteltu hyllyluokittain kuviossa 11. Tarkasteluun on otettu pääkielet suomi ja englanti sekä muiden kielten lainaus yhteensä. Kokoelmasta on eniten lainattu suomenkielistä aineistoa, myös englanninkielistä aineistoa on lainattu runsaasti. Muun kieliseen aineistoon on kohdistunut vain vähän lainakertoja. Kun verrataan lainojen kielijakaumaa suhteessa kokoelman kielijakaumaan (katso kuvio 7) nähdään, että suomenkielistä aineistoa on lainattu enemmän kuin mitä sen osuus on kokoelmista. Hyllyluokkien P_330.101.541 ja P_658.8 kohdalla muun kielisen aineisto lainaus ylittää niiden osuudet suhteessa muun kielisen aineiston määrään kokoelmassa.

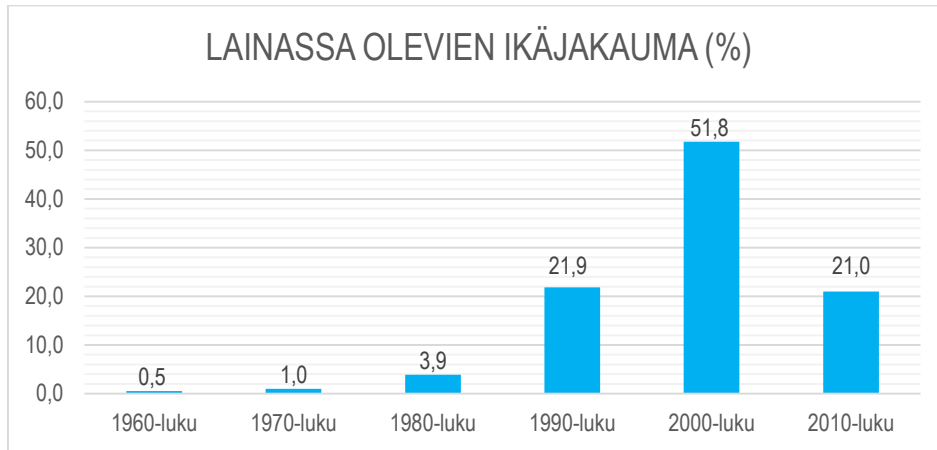
KUVIO 11 Lainatun aineiston kielijakauma (%) hyllyluokittain

TAULUKKO 4 Eri kielisen aineiston lainakerrat

Tarkasteluun otettiin myös 13.11.2014 lainassa olevien osuudet. Taloustieteen kokoelmaa oli kar-
sittu vuoden 2014 aikana. Kokoelmassa oli 13.11. yhteensä 13 315 nidettä, joista oli lainassa 3 353
nidettä. Lainassa oli siis kyseisenä päivänä noin neljäsosa kokoelman niteistä. Kuviossa 12 on
tarkasteltu lainassa olevien jakautumista hyllyluokittain. Lainassa olevista suurin osa oli luokan
P 65 niteitä.

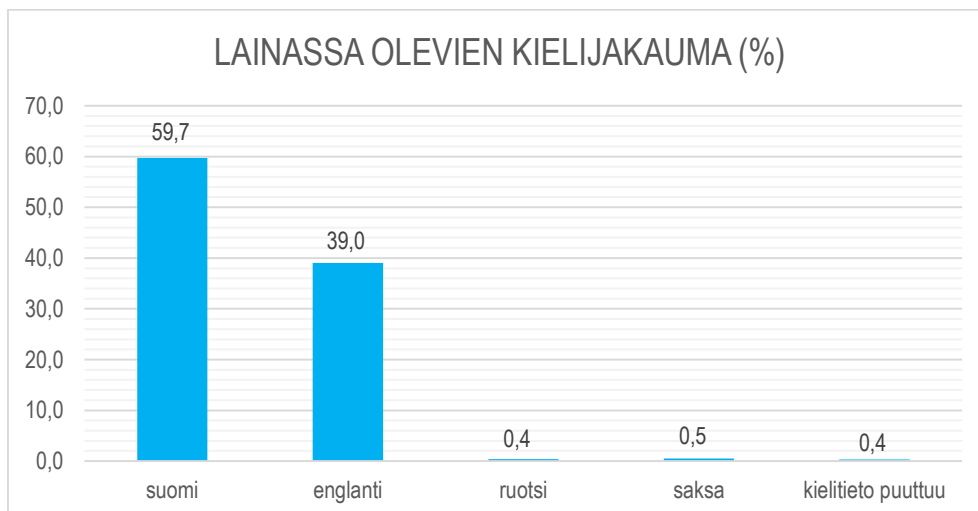

Lainassa olevien ikäjakaumaa on tarkasteltu kuviossa 13. Lainassa olevista niteistä suurin osa on julkaistu 1990-luvulla tai myöhemmin, 2000-luvulla julkaistuja on tästä määrästä hieman yli puolet, 1990-luvulta 21,9 % ja 2010-luvulta 21 %. Muun ikäistä aineisto on lainassa 5,4 %.

KUVIO 13 Lainassa olevien ikäjakauma (%)

Lainassa olevien kielijakaumaa on tarkasteltu kuviossa 14. Lainassa olevista niteistä melkein 60 % on suomenkielistä ja 39 % englanninkielistä. Muun kielistä aineistoa on lainassa vain vähän. Lainassa olevista niteistä ruotsinkielistä on 0,4 %, saksankielistä on 0,5 % ja sellaisia joista puuttuu kielitieto, on 0,4 %.

KUVIO 14 Lainassa olevien kielijakauma (%)

Pelkät lainaustilastot eivät kerro kaikkea siitä, mitä aineistoja käytetään paljon. Tämän vuoksi koelmasta selvitettiin myös 50 eniten lainatuinta kirjaa (liite 1). Lainatuimmat kirjat olivat pääsääntöisesti suomenkielisiä ja noin viidesosa oli englanninkielisiä teoksia. Muun kielisiä aineistoja ei

ollut lainatuimpien kirjojen joukossa. Lainatuimpien kirjojen lainakerrat vaihtelivat 77 lainakerrasta 46 lainakertaan. Lainatuimpien kirjojen aiheet käsittelivät pääsääntöisesti markkinointia, johtamista ja yritysten organisaatiota sekä henkilöstöjohtamista ja työyhteisöä. Yli puolet lainatuimmista teoksista oli julkaistu 2000-luvulla ja loput 1990-luvulla, joukkoon mahtui kuitenkin myös yksi vuonna 1959 julkaistu englanninkielinen teos. 50 lainatuimman joukossa oli myös joitakin saman teoksen kaksoiskappaleita ja eri painoksia.

7.5 Taloustieteen kokoelman hyllytarkastelu

Taloustieteen kokoelman hyllytarkastelu toteutettiin 11.11.2014. Hyllytarkastelussa kiinnitettiin huomioita aineiston fyysiseen kuntoon, ja siihen onko aineistossa paljon kaksoiskappaleita tai useita aiempia painoksia jostain kirjasta. Huomiota kiinnitettiin myös siihen olivatko aineistot sijoituneet hyllyyn väljästi vai olivatko hyllyt täynnä. Siihen, onko aineisto tieteellistä vai populaaria, tai onko aineisto kehysorganisaation tarpeita ajatellen relevanttia ja ajantasaista, ei pystytä tässä tarkastelussa kiinnittämään huomioita. Tarkastelussa ei tutkittu jokaista kirjaa erikseen, vaan huomio kiinnittyi kokonaisuuteen. Hyllytarkastelun päämääränä oli luoda kokonaiskuva sillä hetkellä hyllyssä olevasta aineistosta. Hyllytarkastelusta saatavista tuloksista muodostui subjektiivinen kuva hyllyssä olevasta aineistosta.

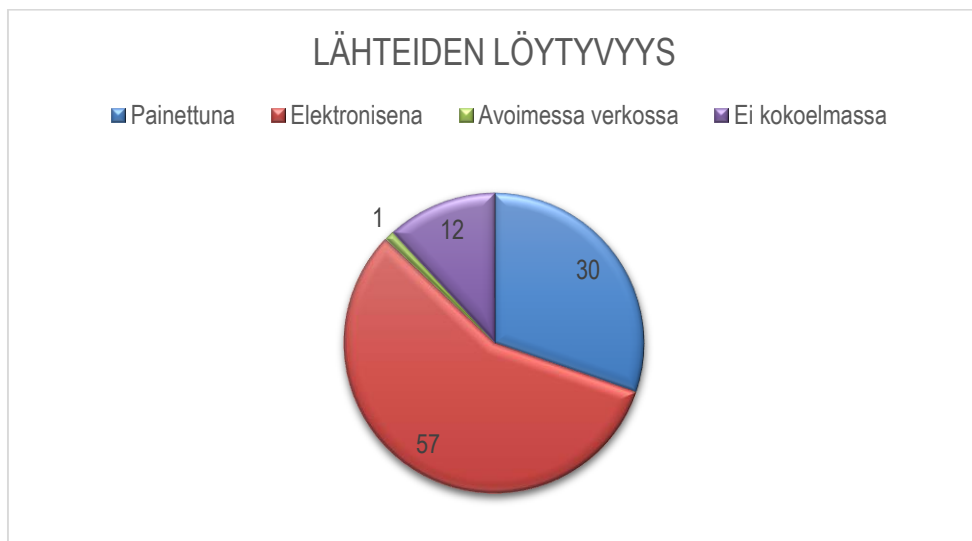
Tehdyn hyllytarkastelun perusteella voidaan todeta, että aineiston fyysinen kunto oli suhteellisen hyvää. Kirjoissa näkyi käytön jälki, mutta kokonaisuudessa kirjat olivat hyväkuntoisia, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Pieni osa kirjoista näytti siltä, ettei niitä ole käytetty paljoa, ja osa kirjoista oli huonokuntoisia. P_33-alkuisissa hyllyluokissa aineiston sijoittelu oli väljempää, kuin P_65-alkuisissa. Hyllyissä oli kuitenkin riittävästi väljyyttä. P_33-alkuisissa hyllyluokissa oli jonkin verran kaksoiskappaleita teoksista, sekä joitakin teoksia oli useampiakin kappaleita. Aikaisempia painoksia löytyi useiden teosten kohdalta. P_65-alkuisissa hyllyluokissa kaksoiskappaleita oli huomattavasti enemmän. Kokoelmasta löytyi myös sellaisia teoksia, joita oli hyllyssä useampiakin, jopa seitsemän kappaletta. Tällaisia teoksia oli muutama myös P_33-alkuisissa hyllyluokissa. P_65-alkuisissa hyllyluokissa oli huomattavissa myös se, että teoksia löytyi monena painoksena ja vanhempaa painosta oli useampia kappaleita.

7.6 Väitöskirjojen viiteanalyysi

Osana kokoelmakartoitusta tutkittiin myös kolmen taloustieteiden tiedekunnan väitöskirjojen lähteiden löytyvyyttä viiteanalyysin avulla. Viiteanalyysiin otettiin mukaan yksi vuonna 2013 julkaistu väitöskirja ja kaksi vuonna 2014 julkaistua väitöskirjaa. Vuoden 2013 väitöskirja on johtamisen ja kansainvälisen liiketoiminnan yksiköstä ja vuoden 2014 väitöskirjat ovat rahoituksen ja markkinoinnin yksiköistä. Viiteanalyysissä tutkittiin sitä, kuinka suuri osa lähteistä löytyy Oulun yliopiston kirjaston omista kokoelmista painettuna tai elektronisesti. Myös avoimesti verkossa olevien lähteiden ja sellaisten lähteiden joita ei kokoelmissa ollut osuudet selvitettiin. Sitä, ovatko lähdeaineistot olleet saatavilla kirjaston kokoelmista väitöskirjan julkaisuhetkellä, ei tutkittu.

Kolme viiteanalyysiin mukaan otettua väitöskirjaa sisälsivät yhteensä 660 lähdetä, joiden löytyvyys on nähtävillä kuviosta 15. Lähteistä yhteensä 87 % löytyi Oulu yliopiston kirjaston kokoelmista, 30 % painettuna ja 57 % elektronisessa muodossa. Avoimessa verkossa olevia lähteitä oli yksi prosenttia lähteistä ja 12 % lähteistä ei ollut saatavilla kirjaston kokoelmista.

KUVIO 15 Lähteiden löytyvyys kokoelmasta

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Taloustieteen kokoelma on varsin laaja ja sen aineistot pitävät sisällään Oulun yliopiston taloustieteiden tiedekunnan eri opintosisältöihin kuuluvia aiheita, kuten kansainvälisen liiketoiminnan johtamista, laskentatoimea, rahoitusta, markkinointia ja taloustieteitä käsitteleviä aineistoja. Kokoelman aihealueiden vastaavuutta opintosisältöjen kannalta ei tässä tutkimuksessa selvitetty, johtuen siitä, ettei opinnäytetyön tekijä tunne koulutusalan sisältöä eikä alan kirjallisuutta.

Kokoelma koostui 23 eri hyllyluokasta. Hyllyluokkien koot vaihtelivat yli 3000 niteen luokasta noin 50 niteen luokkiin. Suurin osa luokista sisälsi alle tuhat nidettä, yli tuhat nidettä sisältäviä luokkia oli viisi. Eniten kokoelma sisälsi sellaisia hyllyluokkia, joissa niteitä oli noin kahdesta sadasta noin kuuteen sataan, hyllyluokkien keskimääräinen koko oli noin 640 nidettä. Aineistot jakaantuivat hyllyluokkien kesken seuraavasti eli P_33-alkuiset taloustieteen hyllyluokat sisältävät 45 % aineistoista ja P_65-alkuiset liiketaloustieteen kokoelmat 55 %.

Kokoelman ikärakennetta tutkittiin vuosikymmenittäin seuraavalla tavalla jaoteltuna: 2010-luku, 2000-luku, 1990-luku, 1980-luku, 1970-luku ja 1960-luku, joka piti sisällään myös kaikki ennen 1960-lukua julkaistut niteet. Kokoelman ikärakennetta tarkasteltaessa 2010-luku ei ollut täysin vertailukelpoinen ajanjakso muihin vuosikymmeniin nähden, koska kyseisen ajanjakson aikana ei ole ehditty hankkia vielä kovin paljon aineistoja muihin vuosikymmeniin nähden.

Taloustieteen kokoelma on ikärakenteeltaan mielestäni tasapainoinen. Kokoelma pitää sisällään paljon uutta aineisto, mutta myös vanhempaa oletettavasti edelleenkin relevanttia aineistoa. Kokoelman julkaisuvuosikymmenen moodi on 1990- ja 2000-lukujen aineistoissa. P_33-alkuisissa luokissa julkaisuvuosikymmenen moodi painottui 1990-luvulle ja P_65-alkuisissa julkaisuvuosikymmenen moodi oli 2000-luku. Joitakin poikkeuksia esiintyi yksittäisissä hyllyluokissa.

Kokoelman tutkittiin myös vertaamalla uudempaa ja vanhempaa aineistoa suhteessa toisiinsa. Ajanjaksoiksi valikoitui ennen 1990-lukua julkaistut ja 1990-luvulla tai sen jälkeen julkaistut niteet. Pääsääntöisesti kaikissa hyllyluokissa 1990-luvulla tai sen jälkeen julkaistut niteet muodostivat suuremman kokonaisuuden, ainoastaan P_330.8: Kansantaloustieteelliset teoriat ja koulukunnat. Oppihistoria. hyllyluokka muodosti poikkeuksen eli 58 % luokan aineistoista oli julkaistu ennen 1990-lukua, mikä oli luokan sisällön vuoksi oletettavaa. Jos uudempaa ja vanhempaa aineistoa

olisi verrattu esimerkiksi ennen 2000-lukua julkaistujen ja 2000-luvulla tai sen jälkeen julkaistujen niteiden pohjalta, olisi tulokseksi saatu hieman tasapainoisempi jakauma uudemman ja vanhemman aineiston välille.

Kokoelman ikärakennetta tarkasteltiin myös koko kokonaisuudessaan vuosikymmenittäin. Uusimmat 2010-luvulla julkaistut aineistot muodostavat noin 10 % koko kokoelmasta. 2000-luvulla julkaistut muodostavat suurimman kokonaisuuden eli 40 % kokoelmasta on julkaistu 2000-luvulla. Myös 1990-luvulla julkaistuja aineistoja on kokoelmassa runsaasti eli 37 %. 1980-luvulla julkaistuja on kokoelmassa 9 %, 1970-luvulla julkaistuja 2,6 % ja 1960-luvulla julkaistuja on 1,2 %.

Taloustieteen kokoelmassa oli eri kieliä yhteensä 9 eli suomi, englantia, ruotsi, saksa, tanska, norja, viro, ranska ja venäjä. Kokoelmassa oli myös monikielisiä niteitä ja sellaisia niteitä joiden kielitieto puuttui. Kokoelman pääkielet olivat selvästi suomi ja englantia, muita kieliä oli vähäisesti kokoelmassa. Yliopistossa opetus tapahtuu suomenkielellä ja englanninkielellä, joten on oletettavaa että pääkielet ovat juuri suomi ja englantia. Hyllyluokittain tarkasteltuna suomi on pääkielenä 10 hyllyluokassa ja englantia on pääkielenä 12 hyllyluokassa. Yhdessä hyllyluokassa eli P_65: Yritysten hallinto ja organisaatio... suomen- ja englanninkielisen aineiston osuus on yhtä suuri.

Pelkkien pääkielien selvittäminen kokoelmasta ei kuitenkaan palvele kokoelmakartan tavoitetta selvittää koko kokoelman kielirakennetta. Taloustieteen kokoelmassa muiden kielten osuudet jäivät pieniksi, mutta niitä kuitenkin on ja ne muodostavat noin 2,6 % koko kokoelmasta. Monikielisiä aineistoja on vähäisesti eli 0,095 % ja sellaisia niteitä, joista kielitieto puuttuu, on noin 0,3 % koko kokoelmasta.

Taloustieteen kokoelman käyttöä tutkittiin kokoelman lainaustilastojen avulla. Tutkimusaineisto sisälsi vuodesta 2001 lähtien käytössä olleen Voyager-kirjastojärjestelmän aikaiset lainakerrat aina vuoden 2013 loppuun asti. Koko tutkittavana ajankohtana kokoelmaan kohdistui yli 100 000 lainakertaa. Lainausta tutkittiin myös ikäjakaumien ja kielten suhteen.

Lainausta tutkittiin hyllyluokittain selvittäen hyllyluokkaan kohdistuneiden lainakertojen määrät. Eniten lainakertoja kohdistui kokoelman suurimpaan hyllyluokkaan eli luokkaan P_65. Luokkaan kohdistui lainakertoja suhteessa enemmän kuin mitä luokan osuus oli kokoelmasta. Myös muidenkin P_65-alkuisten hyllyluokkien osalta lainaus oli suhteellisesti samankokoista tai jopa suurempaa

kuin niiden osuudet olivat kokoelmasta. Suhteellisesti mitattuna vähemmän lainakertoja oli kohdistunut P_33-alkuisiin hyllyluokkiin.

Lainausta tutkittiin myös sen suhteen, minkä ikäiseen aineistoon lainaus oli kohdistunut. Eniten lainaus oli kohdistunut 2000- ja 1990-luvulla julkaistuihin aineistoihin. 2000-luvulla julkaistut aineistot olivat saaneet suhteellisesti enemmän lainausta kuin mitä niiden osuus oli kokoelmasta. Myös 1980-luvulla julkaistut aineistot olivat saaneet osaksi paljon lainausta suhteessa 1980-luvulla julkaistujen aineistojen määriin kokoelmassa. Kokonaisuudessa tarkasteltaessa 2000-luvulla julkaistu aineisto oli saanut osakseen eniten lainakertoja. Myös 1990-luvulla julkaistuja niteitä oli lainattu paljon. Muihin vuosikymmeniin oli kohdistunut vähemmän lainakertoja. 2010-luvun aineisto oli saanut osakseen suhteellisen vähän lainausta, mikä selittyy sillä, että niitä on ehditty lainata vähemmän aikaa kuin muita aineistoja tutkittavan ajanjakson pituudesta johtuen.

Eri kieliseen aineistoon kohdistuneita lainakertoja tutkittiin hyllyluokittain ja koko kokoelman kannalta. Eniten lainausta kohdistui suomenkieliseen aineistoon, jota on lainattu suhteessa enemmän kuin mitä aineiston osuus on koko kokoelmassa. Myös englanninkielistä aineistoa on lainattu runsaasti. Muun kieliseen aineistoon kohdistui vain vähän lainakertoja. Kokonaisuutena tarkastellen eniten on lainattu tutkittavana ajanjaksona suomenkielistä aineistoa eli yli 63 % lainoista on kohdistunut suomenkieliseen aineistoon. Lainauksesta 35 % on kohdistunut englanninkielisiin aineistoihin. Muita kieliä on lainattu vain vähän eli lainauksesta on kohdistunut muihin kuin pääkieliin vain hieman yli yksi prosenttia.

Kokoelmasta tutkittiin myös 13.11.2014 lainassa olevien niteiden osuus. Kyseisenä päivänä lainassa oli noin 25 % niteistä. Hyllyluokittain tarkasteltuna lainassa olevien osuudet olivat samankaltaiset kuin tarkasteltaessa pidemmän ajanjakson aikana kokoelman lainausta. Lainassa olevien ikäjakautumien perusteella voidaan sanoa, että eniten on lainassa uudempaa 1990-luvulla tai sen jälkeen julkaistuja aineistoja. Lainassa olevista niteistä suurin osa on julkaistu 2000-luvulla, myös 1990- ja 2010-luvulla julkaistuja aineistoja on lainassa olevista noin 20 % molempia. Kun lainassa olevia tutkitaan kielten perusteella, on lainatuista melkein 60 % suomenkielistä ja englanninkielistä on 39 %. Muun kielistä aineistoa lainassa olevista on hyvin pieni osuus.

Paremmen kuvan kokoelman käytöstä saa, kun selvitetään se mitä aineistoja lainataan paljon. Taloustieteen kokoelmasta selvitettiin 50 lainatuinta nidettä. Selvityksen pohjalta voidaan todeta, että lainatuimmat niteet olivat suomenkielisiä ja englanninkielisiä. Muun kielisiä aineistoja ei ollut listalle

päätynyt. Lainatuimmat niteet olivat 2000- ja 1990-luvulla julkaistuja, joukossa oli myös yksi vuonna 1959 julkaistu teos. Lainatuimpien niteiden lisäksi olisi hyödyllistä selvittää myös se, mitä aineistoja ei lainata ollenkaan. Tässä työssä ei kuitenkaan sitä selvitetty.

Kokonaisuudessaan kokoelman lainauksesta voidaan todeta, että eniten lainataan suomenkielistä aineistoa. Myös englanninkielisiä aineistoja lainataan runsaasti. Muita kieliä lainataan vähäisesti. Kun lainausta tutkitaan aineiston iän suhteen, lainainta on 1990-luvulla tai sen jälkeen julkaistut aineistot. Eniten kokoelmasta lainataan P_65-alkuisia niteitä, vähemmän lainausta kohdistuu P_33-alkuisiin. Kokoelman lainaus on mielestäni suhteellisesti runsasta verrattuna kokoelman kokoon. Mielestäni voidaankin todeta, että taloustieteen kokoelma on hyvin lainattua.

Taloustieteen kokoelmalle tehtiin myös hyllytarkastelu, jonka perusteella voidaan todeta, että jonkinasteisille poistoille olisi ehkä perusteita. Varsinkin sellaisia aineistoja voisi mielestäni karsia, joita on useampia kappaleita hyllyssä. Suoranaisesti poistoihin ei pidä tietenkään ryhtyä, ainakaan ennen kuin on tutkittu kyseisten teosten lainausta tarkemmin. Myös joitakin huonokuntoisimpia voidaan mielestäni poistaa silloin, jos samaa teosta on useampia kappaleita hyllyssä. Kokonaisuudessaan hyllytarkastelu antoi paremman kuvan kokoelman laajuudesta. Vaikka tarkastelussa ei pystytty kiinnittämään huomiota kokoelman relevanttiuteen suhteessa kehysorganisaation tarpeisiin, saatiin silti hyllytarkastelun avulla mielestäni konkreettinen kuva taloustieteen kokoelmasta. Hyllytarkastelun pohjalta kokoelmasta saatu yleisvaikutelma oli, se että kokoelmaa käytetään paljon.

Kolmelle väitöskirjalle tehdyn viiteanalyysin pohjalta ei voida suoranaisesti tehdä johtopäätöksiä lähdeaineiston saatavuudesta Oulun yliopiston kirjaston omista kokoelmista. Tässä opinnäytetyössä tutkittavana oli vain hyvin pieni otanta väitöskirjoista. Analyysin tarkoituksena olikin saada jonkinasteinen katsaus lähdeaineistojen löytyvyyteen kokoelmista. Viiteanalyysin perusteella voidaan kuitenkin todeta, että tässä opinnäytetyössä tutkittujen väitöskirjojen lähteitä oli hyvin saatavilla kirjaston omista kokoelmista.

9 POHDINTA

Kuten jo aiemmin tässä työssä on todettu, kokoelmien kehittäminen on kirjaston perustehtävä ja sitä pitäisi tehdä tavoitteellisesti. Opinnäytetyön luvussa 2.2 esitelty Evansin malli on hyvä lähtökohta kirjastossa tehtävälle kokoelmien kehittämistyölle. Evansin mallin mukaisesti kirjaston on tunnettava kirjastoa käyttävät asiakkaat ja tässä työssä tutkitun taloustieteen kokoelman pääkäyttäjiä ovat taloustieteen tiedekunnan opiskelijat, opettajat ja tutkijat. Heidän tiedontarpeiden tiedostaminen ja tunteminen auttaa kirjastoa ylläpitämään kokoelmaa ja hankkimaan heille tarpeellisia aineistoja. Tässä työssä ei käsitelty Evansin mallissa määriteltyjä kokoelmien kehittämiseen kuuluvia osatekijöitä valintapolitiikkaa, valintaa, hankintaa tai karsimista. Ne ovat kuitenkin tärkeitä osia kokoelmien kehittämistyön kannalta. Kirjallisen valintapolitiikan määrittäminen takaa sen, että kokoelmaan valitaan ja hankitaan aineistoja joilla pystytään vastaamaan kokoelmalle asetettuihin tavoitteisiin ja näin ollen tyydyttämään käyttäjien tiedontarpeet. Myös aineistojen karsimista on ajoittain tehtävä, jotta kokoelma pysyy toimivana ja ajantasaisena kokonaisuutena. Tästä opinnäytetyöstä suurimman kokonaisuuden muodosti kokoelmien kehittämisen osatekijä arviointi. Työssä ei suoraan kukaan arvioitu taloustieteen kokoelmaa, mutta kokoelman kartoittaminen tapahtui arvioinnissa yleisesti käytettyjen arviointimenetelmien pohjalta.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli siis kartoittaa Oulun yliopiston kirjaston taloustieteiden kokoelmat kokoelmakarttamenetelmän hengessä. Kokoelmakarttamenetelmä hyödyntää kokoelmien kartoituksessa niin kokoelmakeskeisiä kuin käyttökeskeisiä kokoelmien arviointimenetelmiä. Kartoitus kohdistui Tiedekirjasto Pegasuksessa sijaitsevaan taloustieteiden kokoelmaan, josta painettu ja sähköinen aineisto kartoitettiin yhdessä. Kartoituksen ulkopuolelle rajattiin e-kirjapakettien mukana hankitut e-kirjat, lehdet ja kurssikirjat sekä erillisessä historian kokoelmassa olevat taloustieteen aineistot. Kartoitus toteutettiin tilaajalta saadun tutkimusaineiston pohjalta.

Tässä työssä taloustieteen kokoelmaa tutkittiin hyödyntäen kokoelmakeskeisistä arviointimenetelmistä tilastomenetelmää, ja käyttökeskeisiä arviointimenetelmiä hyödynnettiin tässä työssä tutkimalla taloustieteen kokoelman lainaustilastoja. Laadullisesti kokoelmaa tutkittiin hyllykartoituksen avulla. Osana kokoelmien kartoitusta toteutettiin myös kolmen taloustieteen väitöskirjan viiteanalyysi. Taloustieteen kokoelmasta selvitettiin kokoelman laajuus, ikä- ja kielijakaumat. Kokoelman

käyttöä tutkittiin lainaustilastojen pohjalta ja selvitettiin myös tiettyinä päivinä lainassa olevien niiteiden osuudet. Kartoituksesta saatujen tulosten pohjalta luotiin kokonaiskuva taloustieteen kokoelmasta ja sen rakenteesta sekä käytöstä.

Kartoituksen pohjalta voidaan todeta, että taloustieteen kokoelma on varsin laaja ja aihepiireiltään taloustieteen tiedekunnan opintosisältöjä vastaava. Kokoelman on ikärakenteeltaan tasapainoinen, uutta 2000-luvulla ja sen jälkeen julkaistuja aineistoja on suurin osa kokoelmasta. Myös 1990-luvulla julkaistujen aineistojen määrä on suuri. Vanhempaa aineistoa on kokoelmassa vähemmän. Kielirakenteeltaan kokoelma on suhteellisen tasainen pääkielten suomen ja englannin suhteen. Muiden kielten osuudet ovat vähäisiä. Kokoelma on hyvin lainattua. Hyllytarkastelun perusteella voidaan todeta, että kokoelmaa käytetään paljon. Väitöskirjojen viiteanalyysin pohjalta voidaan todeta, että tutkittujen väitöskirjojen lähteitä löytyy hyvin kokoelmasta.

Vaikka kokoelmakartta ei ole valtakunnallisella tasolla toteutunut suunnitellusti, on se mielestäni hyvä työväline yksittäisten kirjastojen kokoelmien kartoitukseen. Opinnäytetyössäni kokoelmakartta toimi kuitenkin lähinnä kokoelman kartoituksen lähtökohtana ja sitä käytettiin soveltaen työssäni. Kokoelmakartan hengessä taloustieteen kokoelmasta selvitettiin sen laajuus, ikä- ja kielirakenne sekä kokoelman lainaus. Painetun ja sähköisessä muodossa olevien aineistojen kartoittaminen erikseen ei toteutunut kokoelmakartan mukaisesti, koska tutkimusaineistossa ei ollut eritelty painettuja ja sähköisiä aineistoja. Kartoituksen ulkopuolelle rajattiin myös lehdet ja tietokannat. Kokoelmalle tehdystä hyllytarkastelusta jäi pois asiantuntijan näkökulma, huomio kiinnittyi lähinnä fyysisiin ominaisuuksiin ja kaksoiskappaleiden määrään sekä siihen oliko niteissä useita saman teoksen painoksia. Kokoelmakarttamenetelmän hyödyntäminen tässä työssä toteutui mielestäni hyvin, ainakin sen suhteen mihin kokoelmakarttaa käytettiin.

Toimeksiantaja saa työstäni tietoja, joita se voi hyödyntää taloustieteen kokoelman kehittämisessä. Kartoituksesta saaduista tuloksista hyötyy toivottavasti myös taloustieteen tiedekunnan edustajat. Opinnäytetyössä on pyritty luomaan kokonaiskuva taloustieteen kokoelman rakenteesta ja käytöstä. Suoranaisia kehittämis ehdotuksia ei tullut tulosten pohjalta paljoa. Kartoituksessa saatujen tulosten pohjalta kokoelman rakenteesta ei paljastunut mitään yllättäviä asioita. Tämä kertoo mielestäni jotain siitä, että taloustieteen kokoelmaa on hoidettu onnistuneesti. Hyllytarkastelun pohjalta saadun mielikuvan perusteella jonkinasteisille poistoille on edellytyksiä, ainakin huonokuntoisten ja saman teoksen useiden kappaleiden kohdalla. Karsintaan ei tietenkään pidä ryhtyä ennen kuin tutkitaan tarkemmin käytetäänkö kyseisiä aineistoja.

Opinnäytetyöni aiheen sain ollessani harjoittelussa Oulun yliopiston kirjastossa. Aihe vaikutti heti mielenkiintoiselta. Kokoelmien kehittäminen ja arviointi sekä kokoelmatyö kiinnostavat minua, joten tartuin aiheeseen heti. Kokoelmakartta oli minulle täysin uusi tuttavuus ja siihen oli kiinnostava tutustua. Työtä tehdessäni opin paljon uusia asioita kokoelmien kehittämisestä ja arvioinnista. Mielenkiintoista oli myös tutustua taloustieteen kokoelman rakenteeseen. Opinnäytetyön aikataulu venyi hieman, mutta työ valmistui kuitenkin suunnitellun aikataulun puitteissa. Työn sisältö tarkentui työtä tehdessä ja esimerkiksi väitöskirjojen lähdeanalyysi sisällytettiin työhön vielä loppumetreillä toimeksiantajan ja opinnäytetyön tekijän yhteisestä sopimuksesta.

Mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita löytyy työn pohjalta. Taloustieteen kokoelmasta olisi mielenkiintoista selvittää myös tietokantojen ja lehtien määrät. Myös painetun ja sähköisen aineiston määriä olisi hyödyllistä tutkia erikseen, jotta kokoelman koko rakenne avautuisi paremmin. Kokoelmakarttamenetelmää hyödyntäen voitaisiin tutkia myös muut Oulun yliopiston keskeisille opetusaloille kuuluvat kirjaston kokoelmat, tällöin saataisiin kuva koko yliopiston kirjaston tarjoamista kokoelmista.

LÄHTEET

Ahonen, H. & Janhonen, S. 2011. Hankinta, arviointi, esille tuominen ja karsinta: kokoelmatyöryhmän teemoissa näkyy kokoelmien elinkaari. Signum 1:2011. Viitattu 29.7.2014, <http://ojs.tsv.fi/index.php/signum/article/view/4057/3798>.

Alila, H. & Juutistenaho R. 2006. Kokoelmakartoitus Oulun seudun ammattikorkeakoulun kirjastossa ja Oulun yliopiston kirjastossa: aihealueina hoitotyö/hoitotiede ja liiketalous/liiketaloustiede. Viitattu 20.10.2014, <http://www.kirjasto.oulu.fi/assets/files/kehittamishankkeet/pdf/kokoelmakartoitus.pdf>.

Evans, G. E. & Zarnosky, M. R. 2000. Developing library and information center collections. 4. painos. Greenwood Village, Colorado: Libraries unlimited.

Hyödynmaa, M. 2009. Kokoelmakartta Tampereen yliopiston kirjastossa. Teoksessa M-L. Huotari & A. Lehto (toim.) Johtamishaasteena muutos: kirjasto akateemisessa yhteisössä. Tampere: Tampere University Press.

Hyödynmaa, M., Ahlholm-Kannisto, A. & Nurminen, H. 2010. How to evaluate library collections: a case study of collection mapping. Collection building 29 (2). Viitattu 29.7.2014, <http://www.emeraldinsight.com.ezp.oamk.fi:2048/journals.htm?issn=0160-4953&volume=29&issue=2&articleid=1853023&show=html>.

Johnson, P. 2009. Fundamentals of collection development and management. 2. painos. Chicago, IL: American Library Association. Viitattu 24.7.2014, <http://site.ebrary.com.ezp.oamk.fi:2048/lib/oamk/docDetail.action?docID=10469303>.

Kansalliskirjasto 2014. Tieteellisten kirjastojen tilastotietokanta. Viitattu 1.9.2014, <https://yhteistilasto.lib.helsinki.fi/?orgs=56&years=2013&stats=1%2C2%2C3%2C4%2C5%2C6%2C482%2C491%2C498%2C639%2C642#results>.

Mäkinen, R. & Wilén, R. 1992. Kirjastokokoelmien evaluointi: teoriasta toteutukseksi. Tampere: Tampereen yliopisto. Julkaisusarja A 4/92.

Oulun yliopisto 2013. Visiot & teot. Viitattu 20.10.2014,
http://www.oulu.fi/yliopisto/sites/default/files/Visiot_Teot_2013_FI.pdf.

Oulun yliopisto 2014. Koulutustarjonta. Viitattu 20.10.2014,
<http://www.oulu.fi/koulutustarjonta/education-programmes/kauppatieteellinen-koulutusala>.

Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu 2014a. Kauppakorkeakoulun historia. Viitattu 21.9.2014,
<http://www.oulu.fi/kauppakorkeakoulu/kauppakorkeakoulun-historia>.

Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu 2014b. Koulutusohjelmat. Viitattu 21.9.2014,
<http://www.oulu.fi/kauppakorkeakoulu/koulutusohjelmat>.

Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu 2014c. Koulutusohjelmauudistus 2014. Viitattu 21.9.2014,
<http://www.oulu.fi/kauppakorkeakoulu/koulutusohjelmauudistus>.

Oulun yliopiston kirjasto 2012. Oulun yliopiston kirjaston kokoelmapolitiikka. Viitattu 1.9.2014,
http://www.oulu.fi/sites/default/files/content/Kokoelmapolitiikka_2012.pdf.

Oulun yliopiston kirjasto 2013. Tieteenalakokoelmat. Viitattu 3.9.2014,
<http://www.oulu.fi/kirjasto/node/6850>.

Oulun yliopiston kirjasto 2014. Hyllyluokat. Viitattu 3.9.2014, <http://www.oulu.fi/kirjasto/node/12317>.

Salo, M. & Lackman, M. 1998. Oulun yliopiston historia 1958–1993. Oulu: Oulun yliopisto.

Varastokirjasto 2014. Kokoelmakartta. Viitattu 23.7.2014,
<http://www.varastokirjasto.fi/kokoelmakartta/>.

Wilén, R. 1993. Kokoelmien kehittämistä vai hankintaa. Helsinki: Suomen tieteellinen kirjastoseura.

Wilén, R. & Kortelainen, T. 2007. Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteet: teoria, menetelmät, käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

TEKIJÄ	KIRJAN NIMI	VUOSI	KRT
---	Introduction to work and organizational psychology	2000	77
Gummesson, Evert.	Suhdemarkkinointi 4P:sta` 30R:a`a`n	2004	75
Hofstede, Geert.	Kulttuurit ja organisaatiot : mielen ohjelmointi	1993	70
Viitala, Riitta, 1959-	Henkilöstöjohtaminen	2004	64
Aaker, David A.	Brandien johtaminen	2000	60
Lämsä, Anna-Maija.	Organisaatiokäyttäytymisen perusteet	2004	59
Lämsä, Anna-Maija.	Organisaatiokäyttäytymisen perusteet	2004	59
Lämsä, Anna-Maija.	Organisaatiokäyttäytymisen perusteet	2004	58
Mintzberg, Henry.	Organisaatiosuunnittelu = Structure in fives	1990	58
Aaker, David A.	Brandien johtaminen	2000	57
Virtanen, Petri, 1965-	Projektityö	2000	55
Stähle, Pirjo, 1951-	Knowledge management : tietopääoma yrityksen kilpailutekijänä	1999	55
Storbacka, Kaj.	Customer relationship management : creating competitive advantage through win-win relationship strategies	2001	55
Herzberg, Frederick.	Motivation to work	1959	55
Juuti, Pauli, 1947-	Muutospuhe : muutoksen retoriikka johtamisen ja organisaatioiden arjen näyttämöllä	2004	54
Karvonen, Erkki, 1958-	Imagologia : imagon teorioiden esittelyä, analyysiä, kritiikkiä	1997	53
Sydänmaanlakka, Pentti.	Älykäs organisaatio : tiedon, osaamisen ja suorituksen johtaminen	2000	53
Vuokko, Pirjo.	Markkinointiviestintä : merkitys, vaikutus ja keinot	2003	53
Drucker, Peter F.	Johtamisen haasteet	2000	52
Rope, Timo.	Business to business -markkinointi	1998	52
---	Palvelut ja asiakassuhteet markkinoinnin polttopisteessä	2001	52
---	Työyhteisön terveys ja hyvinvointi	2002	52
Vuokko, Pirjo.	Markkinointiviestintä : merkitys, vaikutus ja keinot	2003	52
Viitala, Riitta, 1959-	Henkilöstöjohtaminen	2004	52
Viitala, Riitta.	Henkilöstöjohtaminen	2002	51
Mäntyneva, Mikko.	Asiakkuudenhallinta	2001	51
Juholin, Elisa.	Sisäinen viestintä	1999	51
Gummesson, Evert.	Suhdemarkkinointi 4P:sta` 30R:a`a`n	1998	50
Pekkarinen, Jukka.	Kansantaloustiede	2000	50
---	Introduction to work and organizational psychology	2000	50
Kamensky, Mika, 1947-	Strateginen johtaminen	2004	50
Sydänmaanlakka, Pentti.	Älykäs organisaatio : tiedon, osaamisen ja suorituksen johtaminen	2000	49
Hakanen, Jari.	Työuupumuksesta työn imuun : työhyvinvointitutkimuksen ytimessä ja reuna-alueilla	2005	49
Viitala, Riitta, 1959-	Henkilöstöjohtaminen	2004	49
---	Johtaminen eilen, tänään, huomenna	2006	49
Vuokko, Pirjo.	Markkinointiviestintä : merkitys, vaikutus ja keinot	2003	49
---	Naisen naamio, miehen maski : katse ja sukupuoli mediakuvassa	1996	49
---	Fifth discipline fieldbook : strategies and tools for building a learning organization	1995	48
Fairclough, Norman.	Miten media puhuu	1997	48
Ghauri, Pervez.	Research methods in business studies : a practical guide	2002	48
---	Managing the demand-supply chain : value innovations for customer satisfaction	2001	48
---	Työ leipälajina : työhyvinvoinnin psykologiset perusteet	2005	48
---	Principles of marketing	1996	48
Aaker, David A.	Building strong brands	1996	47
Stähle, Pirjo, 1951-	Knowledge management : tietopääoma yrityksen kilpailutekijänä	1999	47
Gummesson, Evert.	Suhdemarkkinointi 4P:sta` 30R:a`a`n	1998	47

Karvonen, Erkki, 1958- Sydänmaanlakka, Pentti.	Imagologia : imagon teorioiden esittelyä, analyysiä, kritiikkiä	1997	47
	Älykäs johtajuus : ihmisten johtaminen alykkäissä organisaa- tioiss	2004	47
---	Introduction to work and organizational psychology	2000	46
Lahtinen, Jukka, 1950-	Asiakaspalvelun ja markkinoinnin perusteet	2001	46
Northouse, Peter G.	Leadership : theory and practice	1997	46
Karlsson, Åke.	Projekti kirja : onnistuneen projektin toteuttaminen	2001	46
Keski-Luopa, Leila.	Työnohjaus vai superviisaus : työnohjausprosessin filosofisten ja kehityopsykologisten perusteiden tarkastelua	2001	46
---	Työ leipälajina : työhyvinvoinnin psykologiset perusteet	2005	46
Cameron, Rondo.	Maailman taloushistoria : paleoliittiselta kaudelta nykypäivään	1995	46